23 დეკემბერს, 1866. (4 იანვარი 1867)

№ 43.

პირველი წელიწადი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ГАЗЕТИС ФАСИ:

	მაგზავნით ტფილისში და გარეშე ადგილებში:	გაუგზავნელათ:
ერთის წლისა	— 7 მან.	— — — 6 მან.
10-ის თვისა	— 6 —	— — — 5 —
ნახევრის წლისა	— 4 —	— — — 3 — 50 კ.
სამის თვისა	— 2 — 50 კ.	— — — 2 —

ცალკე ერთის ნუმრისა გაუგზავნელათ — 3 შაური.

„დროება“ გამოდის კვირაში ერთხელ, პარასკევობით.

დროება

ХЕЛИС-МОЦѢРА МИИЛЕБА: ТФИЛИСШИ „ДРОЕБИС“ РЕДАКЦИИС КАНТОРАША, МЕЛИКИШВИЛИС ДА КАМП. СТАМБАША, ЗАЛАВИНИС ПРОСПЕКТЗЕД, РЕЙТЕРИС САХЛША, С-ДАЦ БЕРЕНШТАМИС ЧИГНИС МАГАЗИНИ ИУО.

ТФИЛИСИС გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Въ Тифлисъ. Въ контору редакціи грузинской газеты „ВРЕМЯ“.

РЕДАКЦИИС КАНТОРАША მიიღება ყოველ-გვარი ГАНЦХАДЕБА სხვა და სხვა ენებზედ. ფასი განცხადების დაბეჭდვისათვის ჩვეულებრივის ასოებით გაზეთის სტრიქონზედ 8 კაპ.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი.

РЕДАКЦИИСАГАН.

ХЕЛИС-МОЦѢРА „ДРОЕБАЗЕД“ ყოველთვის მიიღება. ამ გაზეთის დაბარება შეიძლება ПИРВЕЛИСАВЕ НУМРИДАМ.

რედაქცია უმორჩილესად სთხოვს „დროების“ ხელის-მომწერლებს, რომელთაც გაზეთის ფული ჯერ არ მოუციათ, შემოიტანონ ეს ფული.

ШИНААРСИ: ტფილისი, 22 დეკემბერს.—საქალაქო ამორჩევაზედ.—სასახლის ამბავი.—პოლიტიკა:—ინგლისი.—ოსმალეთი. ევროპა.—ტელეგრამმები.—სხვა და სხვა ამბავი.—სახაზინო განცხადება.—დამატება: სია პირებისა, რომელნიც ქალაქისაგან არიან ამორჩეულნი.

ტფილისი, 22 დეკემბერს.

იქნება ბევრმა არ იცის ჩვენში, რომ მთელი ქართველის ტომი იყოფა რამდენსამე შტოთ; თვითოეული იმათგანი განსხვავდება ხასიათით, ჩვეულებით და მეტადრე ენით. ესენი ერთს შტოს შეადგენენ—კახეთი, ქართლი, იმერეთი, ფშავლეთი, ხევსურეთი, თუშეთი (ოღია თუშების გარდა) და უმეტესი ნაწილი ოსმალოს საქართველოსი; ამათშიაც, რა საკვირველია, სრულებით ერთ გვარი ენა არ არის. მეორეს შტოს ეკუთვნის სვანეთი; მესამეს—სამეგრელო და ლაზისტანი ანუ ჭანეთი. სვანური ენა მეგრელს და ჭანს არ ესმის; მეგრული—სვანს; ერთიც და მეორეც ქართველს. ეს განსხვავება ძველათვე არსებობდა. თვით ინგილოები, თუმცა კახეთის ნაწილს შეადგენენ, მაგრამ კახელებში განსხვავდებიან ..... ინგილოებზე ამის წინათ „დროებაში“ დაბეჭდილი იყო ორი სტატია ინგილოსი და ახლა იმათ შესავსებლათ რედაქციას სურს თავისის მხრითაც მოილაპარაკოს.

საინგილო მდებარებს ალაზანს გაღმა. სულ ძველათ ის შეადგენდა ალბანიის ნაწილს: ასე უწოდდნენ ბერძნები და რომაელნი ახლანდელს შირვანს და დაღისტანს; სომხები კი უწოდდნენ აღვანათ. ალბანია, აღვანი ქართლის-ცხოვრებაში არ არის მოხსენებული. სომხის მწერლები ამტკიცებენ, ვითომც ალბანელნი სომხების ჩამომავალნი იყვნენ და სომხეთის ნაწილს შეადგენდნენ. მაგრამ ეს თქმულება უსაფუძვლოა. სხვა საბუთების გარდა ამას არღვევს ბერძნის გეოგრაფი სტრაბონი: ის გვარწმუნებს, რომ აქ სხვა და სხვა შთამამავლობის ტომი ცხოვრებდა, თვითოეულს იმათგანს ჰყვანდა საკუთარი მეფე და ჰქონდა საკუთარი ენა; იმისის სიტყვით აქ იყო ოც და შვიდი სხვა და სხვა ენა (¹). ქართულის ისტორიით ეს მხარე იყო თავ-და პირველათ ნაწილი ჰერეთისა, სადაც X საუკ. დამდეგამდე სომხური სარწმუნოება არსებობდა და რომელიც მოიყვანა ჩვენს სარწმუნოებაზე დედოფალმა დინარიმ. XI საუკუნის დამდეგს ქვირიკე მეფემ ჰერეთი შეუერთა ქახეთს და აქედამ ის იწოდება ქახეთათ. მთელი მხარე იმან დაჰყო რამდენსამე საერისთაოთ; ორი დააწესა ალაზნის გაღმა, რომელსაც ეწოდა ზაღმა-მხარი. წუქეთში იყო დიდი გუმბათიანი ეკკლესია და აქ იჯდა ეპისკოპოზი, მწყემსი ელისენისა, წუხეთისა და შაკიხისა. ძველის გუჯრიდამ სჩანს, რომ ეკკლესიას ამ ადგილში ჰქონია ყმა და მამული, ესე იგი ლაგოდეხში, ზანუხში, ბაზარში, ყუნელიანში, წინ-უბანში და ზანგოთში (¹). XV საუკუნეში, როგორც ვიცით, ალექსანდრე მეფემ საქართველო დაუყო თავის სამს შვილს; ჰერეთი ქახეთით არგუნა უმცროსს, დავითს. იმავე საუკუნის გასულს დავითის შვილმა ზიორგიმ საერისთოები ქახეთში გაუქმა და იმათ ნაცვლათ დააწესა სამოურავოები; ზაღმა-მხარში დასვა სამი მოურავი—ელისენში, წუხეთში და ჭიაურში. ამ დროებში ლეკები, როგორც სჩანს, იშვიათათ აწუხებდნენ ქახეთს და თვით ზაღმა-მხარს: იმათ ხარკათ თურმე ედოთ ყინულის ზიდვა ქავკასიის მთიდამ. (²)

იმათგან შეწუხება მიადგა ქახეთს მე XVII საუკუნის დამდეგიდამ, ესე იგი შაჰ-აბასის დროდამ. 1616 წ. იმან შეუთვალა ლეკებს: „მე მინდა ამოვწყვიტოო ქახეთი; დახოცეთ და დაატყვევეთო, ვინც კი იქიდამ თქვენს მეზობლათ მთებში ამოვიდესო, და მე თქვენ საჩუქრებით აგავსებთო. ლეკები ამ რჩევას შეუდგნენო; თვით შაჰ-აბასი ქახეთში შევიდაო, ძალით დაიპყრაო, აიკლოო, ეკკლესიები გაცარცვაო, ხატები და ჯვრები შემუსრაო და ხალხი დასტყვევა და გადაასახლაო მაზანდერანს, ხორასანს და ფერიას (ბილანში)“ (³). ამ სიტყვებით გვიამბობს ქახეთის უბედურებას ქართლის-ცხოვრება. ზარდა ამისა ამ საგანზე მოგვითხრობენ სომხის მწერალი არაქელ თავრიზელი და მუსულმანი ისკენდერ-მუნჯი, რომელთაც თხზულება ფრანცუზულს ქართლის ცხოვრებაში შემოუტანია უ. ბროსეს (⁴). ორივე ეს ავტორი გასაოცარის დაწვრილებით და თითქმის თანახმათ ქართლის ცხოვრებისა გვიამბობენ, რა გვარათ ააოხრა ქახეთი და რა ძალი ხალხი გადაასახლა შაჰ-აბაზმა სპარსეთში. ისკენდერის სიტყვით, არც ერთს მუსულმანის მფლობელს არ აუკლია ჩვენი მხარე ისე, როგორც შაჰ-აბასმა აიკლო. მარტო ადგილობრივ დახოცილების რიცხვს უჩვენებს ის 60—70 ათასამდე გადასახლებულთ რიცხვს—100 ათასზე მეტს. იმათ მაგიერ შაჰ-აბასის ბძანებით გადმოიყვანესო აღერბიჯანიდამ ქახეთში 15 ათასი კომლი თათარი.

ამას შემდეგ რა გვარათ გაძლიერდნენ ლეკები, რა გვარათ იყო იმათგან შეეიწროებული ქახეთი და მთელი საქართველო, ეს ყველას გვახსოვს. თავდა პირველათ იმათ შეაწუხეს ზაღმა-მხარი. მრავალი იმათგანი დასახლდა ჭარში, ბელაქანში და იმათ ახლომახლო. აგრეთვე ალაზანზე დასდვეს ბინა ანწუხელებმა, თებელებმა და ყირახის მცხოვრებთა. ჯერ ლეკები დიდის ჯარებით ვერ შემოდიოდნენ; ისინი სცემდნენ აქა-იქ ქურდულათ და მცირე პარტიებით: იტაცებდნენ საქონელს, სტყვევებდნენ, ხოცავდნენ კახელებს. სპარსეთის ხანებიც იმათ მიემხრნენ. „კახელს რომ ლეკი ან თათარი მოეკლაო, ამბობს ვახუშტი, ხანი იმასა სჯიდაო ან თავის გაგდებინებით, ან სისხლის გადახდევინებით. ბიაურს ნება არა აქვსო, რომ მუსულმანი მოკლასო; და თუ ლეკი ან თათარი კლავდაო კახელს, მაშინ არაფერიო: ხანის აზრით, ეს სამართალიაო.“ (²) იმ დროებში თუმცა ჩვენი მხარე ძალიან იყო შეწუხებული ლეკებისაგან, მაგრამ ისე არა, როგორც შემდეგ: იმათ ჯერ შიში კიდევ ჰქონდათ მეფეებისა და ზაღმა-მხრის მოურავებისა. დროს განმავლობაში ჩვენი ძალა უფრო და უფრო სუსტდებოდა, ლეკების ძალა კი—ძლიერდებოდა. იმათ დაიწყეს დიდის პარტიებით ტანტალი; ბინაობა უფრო ჭარში ჰქონდათ, და აქედამ მოეფინებოდნენ ხოლმე საქართველოში, ქახეთში, სომხეთში, ქართლში. მთელი დაღისტანი ფეხზე იდგა და უბედურს ჩვენს მხარეს სცემდა. ისინი ჩამოიკრიფებოდნენ ზახურიდამ ელისუზე, სულილიდამ ყუბზე, უაშხაჩიდამ ნუხზე, მისილდახიდამ ბელაქანზე. თავისუფალი მისვლა-მოსვლა საქართველოში აღარსად იყო: მთა, ბარი, ტყე, გზა, ქალაქებისა და სოფლების არე-მარეები დაჭერილი იყო მტრისაგან. იმათ ჰყვანდათ ბელადები, რომელთაც ყოველივე ადგილი დაწვრილებით იცოდნენ. თვით ყუნძახის მთავარი, ავარიის ხანი, დიდის ჯარით ხან აქ სცემდა, ხან იქ. იქამომდე მივიდნენ კახელები, იმოდენათ ამოიკვეთა იმათში მამულის სიყვარული, რომ ბევრი იმათგანი სტოვებდა მამულს და მიემხრობოდა ლეკებს, და თავიანთს ტომს თვითონვე იკლებდნენ.

ამ საგანზე ჩვენ გვაქვს შესანიშნავი დოკუმენტები, რომელნიც XVIII საუკუნის დამდეგს შეეხებიან: ეს არის წიგნები იმამ-ყულიხანისაგან და თეიმურაზისაგან მიწერილი სპარსეთში ჰუსეინ-ყული-ხანთან ანუ ვახტანგთან, რომელიც იმ დროს ირანის სპასალარათ და აღერბიჯანის ბეგლარ-ბეგათ იყო. ამ წიგნებში გარკვევით და სულის ამმაშფოთებელის დაწვრილებით არის გამოხატული ქახეთის ბედკრული სვე, იმისი განწირული მდგომარეობა, ლეკების მძვინვარება და სისხლის-სმა. იმამ-ყული-ხანი და თეიმურაზ ეევედრებიან ვახტანგს, რომ მფარველობა და შემწეობა გამოსთხოვოს სპარსეთის შაჰს. ბამოვწერთ იქიდამ რამდენსამე ადგილს. „ჩვენ მუდამ დღე მახვილ ქვეშა ვართო; ლეკებს ძალა უფრო და უფრო ემატებაო; აღარც ერთი კუთხე არ დარჩა, რომ სისხლი არ იღვრებოდესო. თუ თქვენი მეცადინეობა და მეოხება შვებას არ მოგვცემს, ჩვენი საქმე წასულიაო, მხარეს აღარაფერი იმედი არა აქვსრაო..... აქამომდე ჩვენ გვებრძოდნენო მარტო ჭარელნი, თალალნი და პირ-იქითნი ლეკნი; ახლა ბულხადარას ჯარებიც შემოგვესიაო. დაღისტნელებს ბინა პირ-აქეთელს ლეკებთანა აქვთო და იმათ მიიმხრესო ყაბალი, შაქი და სხ. ახლა ჩვენი მტრები ბავაზში დგანანო.... ბავაზელებთან და ზაღმა-მხრის სოფლებთან იმათ მოლაპარაკება დაიწყესო: შაჰის შემწეობას ნუ მოელითო, შაჰის ჯარი დამარცხდაო, სჯობს ჩვენ მოგვემხროთო.... თქვენ იცითო, რომ გლეხს მოკლე ჭკუა აქვსო; და ის მხოლოთ იმას იჯერებს, რასაც თვალითა ჰხედავსო. იმათ მიიღესო მტრის რჩევა და თავიანთ მხარეს ბრძოლა აუტეხესო. არა თუ გლეხნი, ზოგიერთნი თავადნიც იმათ მიეკერძნენო. თუ ამ ზაფხულს არას გვიშველითო, დანაშთენი ქახეთიც გადადგება და ეაი აღერბიჯანსაცა და გარეშე ადგილებსაცაო.... თვით შიგნით-ქახეთი ლეკების მხარეს გადავიდაო...“ (³)

ეს მდგომარეობა დიდ-ხანს არ დამცხრალა, როგორც თვითოეულმა ჩვენგანმა იცის. რა ძალი ჩვენი ტომის ხალხი სხვა და სხვა დროს გადაასახლეს ლეკებმა დაღისტანში, ჩვენ ამაზე ცნობა არა გვაქვს რა. თუ მოვიგონებთ, რამოდენა ადგილებია გაეერანებული, რამდენი სოფელია დაცლილი, მაშინ ეჭვი აღარ უნდა გვქონდეს, რომ უთვალავი ხალხი ამოუწყვეტიათ და დაუტყვევებიათ. იმ მდგომარეობას რომ ერთი საუკუნეც გაეწია, მთელი საქართველო დაღისტნათ გადაიქცეოდა და დაღისტანი საქართველოთ. ჩვენ ასე ვფიქრობთ. ზაქათალის მაზრაში უამბნიათ ჩვენთვის, სადა და სად ცხოვრებენ აქამომდე და-

---

(¹) Saint-Martin. Memoires sur l' Arménie I. 215—218.

(¹) Hist. de la Géorgie—Introduction et Tables des matières. CXVI, CXIX.

(²) Hist. de la Géor. II. 1 livr. 152.

(³) ib. 163—164.

(⁴) ib. Addition IV. 421—445. V 445—509.

(²) ib. 178.

(³) Hist. dela Géor. II. 2 livr. 415—428.

განცხადება

საპოლიტიკო და სალიტერატურო

გაზეთის „დროების“ გამოცემაზე

1867 წელს.

გაზეთი „დროება“ 1867 წელს გამოვა იმავე მიმართულებით და იმავე რიგით, როგორც გამოდის 1866 წელს.

„დროება“ უწინდელათვე გამოვა კვირაში ერთხელ, პარასკევობით, ერთის თაბახიდამ თაბახ ნახევრამდე.

ფასი მთელის წლის ნუმრებისა არის: გაუგზავნელათ ტფილისში 6 მანეთი, გაგზავნით ტფილისში და გარეშე ადგილებში 7 მანეთი.

გაზეთზედ ხელის-მოწერა მიიღება ტფილისში, „დროების“ რედაქციაში, რომელიც იმყოფება მელიქიშვილის და კამპ. სტამბაში, ბალავინის პროსპექტზედ, რეიტერის სახლში.

ტფილისის გარეშე მცხოვრებთ ვთხოვთ უმორჩილესათ, რომ თავიანთი მოთხოვნილება გამოგზავნონ ხოლმე ამ ადრესით:

Въ Тифлисъ. Въ контору редакціи грузинской газеты „ВРЕМЯ“, при типографіи Меликова и К-°.

ლისტანში ქართველების შთ მომავალი ლეკები. ეს ადგილები თურმე არის: ჯინიგა, სუაგილი, წოხური, ბილ-მიწი, მუსლაგა, ხაგი, ძურდულა, შეგურა, მიშილიშა, ეზგილა, ძოთოკლუ, ზერნა, მიქიქა. მუსლაგის მთებში ეკკლესიებიც თურმე არის აქამომდე. თვითონვე იტყვიან ისინი თავიანთს ქართულს შთამომაველობას. ზოგიერთს იმათგანს ძველი ქართული წიგნებიც თურმე აქვთ აქამომდე. ჩვენ ვერ ვიტყვით რამდენათ არის ჭეშმარიტი ეს ფაქტები, რომელიც აქ მოგვყავს. ქარგი იქნებოდა, რომ მცოდნე პირმა ამ საგანზე ნამდვილი ცნობა მოგვცეს. დაღისტანში ბევრი განათლებული ქართველი მსახურებს. ჩვენ იმათ მივმართავთ და ვთხოვთ, ამას ყურადღება მიაქციონ.

(დასასრული შემდეგს ნუმერში.)

საქალაქო ამორჩევაზედ.

„დროების“ №№ 32, 33, 34, 35 იყო დაბეჭდილი უმაღლესად დამტკიცებული წეს-დება ტფილისის ქალაქის საზოგადო გამგეობაზედ; აგრეთვე №№ 37 და 39 იყო დაბეჭდილი პროგრამა, რომელსაც ის წეს-დება მოქმედებაში უნდა შეეყვანა იმ კამისიის საშუალებით, რომელიც ქავკასიის ნამესტნიკის განკარგულებით დაარსდა განსაკუთრებით ამ საქმისთვის.

როცა კამისიამ გაათავა მოწინავე შრომა, რომელიც შეეხებოდა სიების შედგენას და სხვ., შემდეგ პროგრამის თანახმად დანიშნეს დღე ამორჩეულების ამოსარჩევად. ეს მოხდა ნოემბრის ოცდა ცხრას. ნოემბრის ოცდაათს ტფილის ქალაქის მცხოვრებლების ოთხის რიგიდამ ამორჩეულნი სობრანიის ზალაში მიიწვიეს; ისინი რიცხვით ოთხასი კაცი იყვნენ. აქ ტფილის ქალაქის სამოქალაქო გუბერნატორი კამისიით თურთ შეეგება ამორჩეულებს შემდეგის სიტყვითა:

„უავგუსტესის ნამესტნიკის ნებით დაწესებულმა კამისიამ, რომელიც მოქმედებაში შეიყვანს ხელმწიფისაგან წყალობათ მონიჭებულს ტფილის ქალაქის მცხოვრებლებისთვის წეს-დებას, გუშინ თავის წევრების საშუალებით გადმოქცათ თქვენ ჩვენება, თუ რამდენათ სამჯიმო და პატიოსანია ის მოვალეობა, რომელიც მიენიჭა ქალაქის მცხოვრებლებსა. მე რომ უფრო არ მყვარებოდა ტფილის ქალაქის მცხოვრებლები და იმათ საჭიროებაზედ რომ დიდათ არა ვზრუნავდე, რაც გუშინ წოდებაებს შორის არ ითქვა, მეტს აღარას დავუმატებდი. მაგრამ რადგანაც ეს ჩემი გული სავსეა გულახდილის სიყვარულით ქალაქისადმი—რომელშიაც ამდენი წელი გამიტარებია—ამისთვის, მოწყალენო ხელმწიფენო, როგორც ქალაქის წარმომადგენლებს, არ შემიძლიან არ გაგიცხადოთ, თუ რამდენათ მსურს ახალის წეს-დების წარმატება, რომელიც ხელმწიფის მპყრობელმა ნებამ ქალაქს მიანიჭა.

„არ დაგიფარავთ, რომ იმ კეთილ მდგომარეობის დამყარება, რომლის იმედიც არის, სრულებით თქვენზედ ჰკიდია. თქვენ უნდა აღიესოთ სამოქალაქო კეთილ-მოქმედებითა და ამორჩიოთ ისეთი მოქმედნი გვამნი, რომლებსაც შეეძლოთ მომავალის თავიანთის შრომის დაფასება და ამასთანავე იმათ უნდა აღმოაჩინონ შეუზარებელი გულსმოდგინეობა, რომ იმით ისინი შეეწიონ მთავრობას, და გამოცდილებისამებრ უფრო სრული შექმნან და, რაც შეიძლება, გაამჯობინონ ახალი წეს-დება. თქვენი მომავალნი მშრომელნი, რომლებსაც თქვენ მოუწოდებთ საზოგადო საქმის შესაწევნელად, იქნებიან ყოველთვის ჩემის აზრის თანახმანი, რადგანაც ჩვენი სურვილი, რომელიც ამ საქმეში ხელსამძღვანელათ გვაქვს, და ჩვენი განზრახვა ერთი და იგივეა: თქვენს მომავალს მშრომელებს მმართებლობაზედ მეტი არ შეუძლიანთ და მეტს მზრუნველობასაც ვერ აღმოაჩენენ ქალაქის კეთილ მდგომარეობის წარმატებისთვის, რომელიც არის მთავრობის განზრახვა და უავგუსტესის ნამესტნიკის სურვილი. ამის დასამტკიცებლათ ურიცხვი მაგალითები თვალწინ გვიდგა.

„მინამ შეუდგებოდეთ თქვენის მოვალეობის ასრულებას, რომელიც თქვენ საზოგადოებამ გარწმუნათ, თქვენ დაიფიცეთ ყოვლის შემძლებელის ღვთის წინაშე, რომ არც ნათესავობითი, ანუ სხვა რაიმე კავშირი და არცარა ვითარი განზრახვა თქვენ არ გამოქმედებთ; არამედ თქვენ უნდა იცავდეთ საქმეს მიუფერებლად და დაამტკიცეთ, რომ თქვენ შეგიძლიანთ დაფასება და ღირსი ხართ ჩვენის საყვარლის მონარხის წყალობისა და უავგუსტესის მისის ნამესტნიკის მზრუნველობისა“.

შემდეგ ყველა ამორჩეულნი, რომლებიც მართლმადიდებელს სარწმუნოებას აღიარებდნენ, ფიცის მისაღებად წავიდნენ გუბერნატორით თურთ და კამისიის ზოგიერთის წევრებით სასულიერო სემინარიის ეკკლესიაში, სადაც ყოვლად უსამღვდელოესი ევსევი, საქართველოს ეკზარხოსი იმ დღეს, ტაძრის დღესასწაულის გამო, იყო მწირველი. იმან უთხრა სიტყვა სემინარიის მოსწავლეებს და შემდეგ მიიქცა ამორჩეულებისკენ. სომხის სარწმუნოების ამღიარებელნი ვიც-გუბერნატორით თურთ და სხვა წევრებით წავიდნენ ეანქის ტაძარში, სადაც ისინი დააფიცა არხიეპისკოპოსმა მაკარიმ და შემდეგ იმათ სიტყვა უთხრა. ყველა წოდებიდამ ამორჩეულების დაფიცებით დაიდვა საფუძველი ქალაქის საზოგადო გამგეობისა, რომელიც ასე ბევრს წარმატებას ჰპირდება ტფილის ქალაქს შემდეგისათვის.

შემდეგ 1-ის დეკემბრიდამ 10-მდე გაგრძელდა მოსამსახურე პირების ამორჩევა სხვა და სხვა ქალაქის დაწესებულებაებში. ამ პირების ამორჩევაზედ „დროების“ NN 40 და 41 იყო მოხსენებული.

ამორჩევა მოხდა ნამდვილის წესისამებრ, როგორც პროგრამაში იყო მოხსენებული. ის წარმოებდა იმ გვარ ბრწყინვალებით, რომელიც შეესაბამება ამისთანა დიდს საქმეს, როგორც ქალაქის წარმომადგენელების ამორჩევა. (*)

ბოლოს 10 დეკემბერს დანიშნეს საერთო კრება ყველა ამორჩეულებისა ქალაქის თავის და იმის კანდიდატის ამოსარჩევად. პროგრამის თანახმად ამ უკანასკნელს ამორჩევაში კამისია სრულად დაესწრო; იმის თავს მჯდომარედ იყო ტფილის ქალაქის სამოქალაქო გუბერნატორი, რომელმაც დაიწყო ამორჩევა შემდეგი სიტყვითა:

„დღეს მე დაიწყებ თქვენთან ლაპარაკს იმ სიტყვებით, რომლითაც გავათავე თქვენ შორის ჩემი საუბარი აძას წინათ, როცა ამორჩევა დაიწყო: ამისთანა ბრწყინვალე ჟამს თქვენ ნუ გამოქმედებთ ნურც ნათესაობითი და მეგობრობითი კავშირი და ნურც ნურა რაიმე მოწადინეობა! ნუ გაგიტაცებთ ნურა გულისთქმა, რომელიც ყოველს კაცსა სჭირს. ავსეთ გული თქვენის თანა-მოქალაქეების სიყვარულითა, და სრული მიუფერებლობით დაასრულეთ ეს თქვენი ამორჩევა; უჩვენეთ ღირსეულთ შორის ღირსეული, რომელიც გახდება თავი იმ გამგეობისა, რომელიც ენით უთქმელის ხელმწიფის წყალობით მოგენიჭათ. ქალაქის მომავალი თავი, რომელიც, ეჭვი არა მაქვს, ღირსეული იქნება, თქვენთან მეც დამაიმედოვნებს, რომ ქალაქის მეურნეობა, ქალაქის ხაზინა და მცხოვრებლების ინტერესი წარმატებას მიეცემიან შემდეგს დროს; მით უფრო რომ მცხოვრებლების კეთილმდგომარეობა ძალიან აფიქრებს მზრუნველს მმართებლობას. ბონიერი მოწადინეობით სავსე და საქმის მცოდნე ქალაქის თავი ერთბამად დააკმაყოფილებს თავის ამომრჩეველების იმედსა და მმართებლობის განზრახვასა, რომელნიც ერთი ერთმანეთში არ განირჩევიან; ერთის და იმავე კეთილის მოწადინეობის ამსრულებელი თავი შეიქნება ნამდვილის სარგებლობის შემძენი საზოგადოებისა, რადგანაც ის ახალის მმართებლობის ყველა დაწესებულებაებს წარმართავს ამ განზრახვის ასასრულებლად; ქალაქის თავს ისე დიდი და მრავალ გვარი მოვალეობა აქვს თქვენსა და მმართებლობის წინაშე, რომ იმის ამორჩევაზედ ყოველი თქვენი თანაგრძნობა უნდა იყოს მიქცეული, და ამ თანაგრძნობას ყოველი თქვენთაგანი უნდა ელოდეს თქვენის ნამდვილის სარგებლობისთვის და საზოგადოებისთვის, რომელმაც თქვენ მოგცათ თავისი რწმუნება“.

რაკი გუბერნატორმა აუხსნა ამორჩეულებს ქალაქის თავის მნიშვნელობა, შემდეგ იმათ უთხრა, რომ დაესახელებინათ ის პირნი, რომელთაც კენჭი უნდა ეყარათ ამ მძიმე თანამდებობაზედ. ამ საფუძვლით კენჭი უყარეს სამს პირსა: ბენერალ-ლეიტენანტს თავადს ბაგრატოვან-მუხრან-ბატონს, გენერალ-მაიორს არწრუნის და სტატსკი სოვეტნიკს თავადს მიხეილ ბებუთოვს. იმათში თეთრის კენჭების დიდი უმრავლესობით ამორჩიეს ქალაქის თავათ გენერალ-მაიორი არწრუნი და კანდიდატათ თავადი მიხეილ ბებუთოვი.

როცა ამორჩევითი სია წარუდგინეს უმთავრესის სამმართველოს უფროსსა, უფალმა ბარონმა ა. პ. ნიკოლაიმ ტელეგრაფით აცნობა დიდს მთავარს ქავკასიის ნამესტნიკს სახელი ამორჩეულებისა: ქალაქის თავის და კანდიდატისა. ისინი დაამტკიცა მისმა იმპერატორებითი უმაღლესობამ და ეს შემოთვალა ტელეგრამმითა.

დილით 13 დეკემბერს ყველანი ამორჩეულნი თანამდებობაში, ხმოვანები და ამორჩეულები და იმათი კანდიდატები, შეიკრიბნენ დასაფიცებლათ კლუბის ზალაში, რომელიც იმ-ყოფება მუხრან-ბატონის სახლში. 11 საათზედ ტფილისის სამოქალაქო გუბერნატორმა წაიკითხა პირების სია ახსნით, თუ ვინ და ან რომელი რომელს თანამდებობაში დამტკიცდა. ამას შემდეგ იქ დამსწრეები დასაფიცებლათ მოუწოდა.

ამ სახით რელიგიის წესით დაიწყო და გათავდა საქალაქო ამორჩევა, რომელიც დაფუძნებულია ახალს უკეთესს დაწყობილებაზედ; ეს დაწყობილება აძლევს მცხოვრებლების ყველა რიგს ერთბამად მოქმედების ნებას, რომ იმათ შეასრულონ ბევრი კეთილი განზრახვა.

12 საათზედ კრებაში მოვიდა ქავკასიის ნამესტნიკის უმთავრესის სამმართველოს უფროსი, რომელსაც წარუდგინა გუბერნატორმა ქალაქისაგან ამორჩეული პირები ყველანი ერთიანად ქალაქის თავიდამ მოკიდებული ამორჩეულებამდე და იმათ კანდიდატებამდე; აგრეთვე წარუდგინა კამისიის წევრები, რომლებმაც აასრულეს თავიანთი მინდობილება. ბარონ ნიკოლაიმ ამათ მადლობა უთხრა მარჯვე და სასარგებლო მოქმედებისთვის ამორჩევის დროს და შემდეგ იქ დამსწრეებს მიუბრუნდა შემდეგი სიტყვითა.

მოწყალენო ხელმწიფენო!

„სასიამოვნო ვალათ ვრაცხავ ჩემთვის, რომ გულ-ახდით მოგილოცოთ საქალაქო ამორჩევის გათავება. ტფილისის ქალაქის საზოგადო გამგეობაზედ ახლად გამოცემულმა წეს-დებამ ამორჩევით პირველად დაიწყო თავისი მოქმედება; ნება მომეცით, რომ განსაკუთრებით თქვენ მოგილოცოთ საზოგადო სამსახურში და თანამდებობაში ამორჩევა, რომელიც მოგენიჭათ საზოგადოების რწმუნებითა. უეჭველად თქვენ გეცოდინებათ, რომ დიდის მთავრის ქავკასიის ნამესტნიკის განკარგულებით, ტფილისის ქალაქის საზოგადო გამგეობაზედ გამოცემული ახალი წესდება დაიწყებს თავის მოქმედებას მომავალის 1867 წლის 1-ლს იანვარიდამ: ეს დღე და ეს წელი ტფილისის ქალაქის ისტორიაში უნდა დარჩეს ნათელ ფურცლად! საქალაქო ამორჩეულებს შორის ამდენის გვამების ყოფნა, რომლებსაც დიდი ხნით დამსახურებული აქვთ საზოგადოების პატივისცემა, დარჩება იმის სამხიარულო იმედათ. როცა მმართებლობა ადგენდა იმ წესდებას, რომელიც უმაღლესს დამტკიცებას ეღირსა, იმას განსაკუთრებით აზრში ჰქონდა, რაც შეიძლება, საუკეთესო წესის დამკვიდრება ქალაქის საქმეების გასაგებლათ. იმას უნდოდა, რომ ქალაქის საჭიროების საზრუნავად მოეწოდებინა ყველა წოდებანი, რომელთაც სურთ იმისი კეთილ-მდგომარეობა; მმართებლობის აზრი იყო, რომ მოესპო აქამდის ხმარებულის წესდების ნაკლულევანება და საზოგადო თვით-მოქმედებისთვის უფრო ვრცელი ასპარეზი მიენიჭებინა; დასასრულ იმას ესეც სახეში ჰქონდა, რომ მმართებლობის მოთხოვნილება და იმასთან განუყრელი მცხოვრებლების სარგებლობა დაეკმაყოფილებინა. დიდის მთავრის ნამესტნიკის მინდობილებით მე მიმიღია პირდაპირი მონაწილეობა ამ წეს-დების შედგენაში და კიდეც ნებას მივსცემ ჩემ თავს ასე ვიფიქრო, რომ ეს წესდება, როგორც საზოგადო დასაწყისებით, აგრეთვე დაწვრილებითაც, თქვენ, თანამოქალაქეების ამორჩეულებს, მოგანიჭებთ სრულ სიმართლეს, რომ ემსახუროთ, უეჭველად, თქვენთვის ძვირფასს და მახლობელს საქმესა. ის წესი, სისწორე და ბრწყინვალება, რომლითაც თავიდამ ბოლომდის წარმოებდა საქალაქო ამორჩევა, გვაძლევენ საუკეთესო იმედს, რომ შემდეგაც იმ გვარისვე სჯულისადმი პატივისცემით გაგრძელდება ყველა საქალაქო ამორჩეულების და თანამდებობის პირების მოქმედება. იმედია, რომ იმათი შრომა მიიქცევა მხოლოდ იმ ინტერესის მზრუნველობაზედ, რომელიც იმათ მიენდო, და ამ მზრუნველობითაც განისაზღვრება იმათი შრომა. ამ ჟამად გამოცემულის წესდების წარმატებით მოქმედება მმართებლობას მისცემს შეძლებას, რომ იმან შემდეგ გაადიდოს ის თვითგამგეობა, რომელსაც, იმედი მაქვს, ახლა მიეცა მტკიცე და ვრცელი დასაწყისი. უფალნო განსაკუთრებით თქვენზედ იქნება დამოკიდებული ამ იმედის გამართლება. მმართველი აღმასრულებელი უფლება ემორჩილება უზენაესი უფლებით ნაკურთხს სჯულსა და დიდი მონაწილეობით ადგენს თვალ-ყურს ახალის დაწესებულებაების მოქმედებას. ნებას ვაძლევ ჩემს თავს დასასრულ კიდევ დავძინო, რომ მე ყოველს შემთხვევაში ვეცდები გულახდილის თანაგრძნობით შევეწიო თქვენს შრომას, თუ რამე საქმეში საჭირო გავხდები; ამით მე ავასრულებ უავგუსტესის ჩვენის ნამესტნიკის ნებას და ამასთანავე დავაკმაყოფილებ გრძნობას სიყვარულისას, რომელმაც დიდიხანია განუყრელად შემაკავშირა მე ტფილისის ქალაქთან.“

ამ ნაირათ მოხდა ერთი უდიდესი ცელილებათაგანი, რომელიც უჩვენებს ტფილისის ქალაქის მცხოვრებლებს ახალს გზას კეთილ-მდგომარეობის მოსაპოებლათ და იმის გასავრცელებლათ. 1867 წლის 1-ლს იანვრიდამ ქალაქის ახალი გამგეობა დაიწყებს თავის მოქმედებას.

(ბადმოღებულია გაზეთის „ქავკასის“ № 99.)

ტ ფ ი ლ ი ს ი. მათი იმპერატორებითი უმაღლესობანი ხელმწიფე დიდი მთავარი მიხეილ ნიკოლოზის ძე და დიდი მთავრინა ოლგა თეოდორეს ასული მობრძანდნენ პეტერბურგიდამ ტფილისს 21 დეკემბერს, მესამე საათზედ, ნაშუადღევს.

პოლიტიკა.

რომიდგან სულ მთლათ გაქრეულა ფრანციის ჯარი. ახლა, როდესაც პაპას პიოს მე იმე-

---

(*) ყველა ამორჩეულის პირების სია დაბეჭდილია ამ ნუმრის დამატებაში.

ლი აღარ უნდა ჰქონდეს გარეგანის შეწევნისა, იმის სამოქალაქო უფლება საუკუნოთ შეირყა. ეს უკანასკნელი აზრი საეჭვო არ არის, როგორც გვიმტკიცებენ სიტყვები, რომლებიც წარმოსთქვა თითონ პიომ იმ დროს, როცა ფრანციის ჯარს გამოესალმა; (იხილე ტელეგრამმა ამ №—ში). ფრანციას იაფათ არ დაუჯდა რომის ტახტის დაცვა; იმან შესწირა მრავალი ფული, კაცები და სხვა, მაგრამ რა უშველა რომის ტახტს? დააფუძნა, რამ სამკვდროთ ფრანციამ იქა? ვგონებთ თითონ პიო IX იყო მიზეზი, რომ 17 წელიწადში ვერა შეიძლორა ფრანციამ.

რას აპირობს ახლა პიო? ამბობენ, ვითომც იმასა სურს გამოსცეს სხვა და სხვა ლიბერალური რეფორმები, ამასთანვე ვითომც უნდა გამოაცხადოს, რომ ფრანციის ჯარის აქამდინ რომში ყოფნა იყოვო მიზეზი, რომ რეფორმები არ გამოაცხადაო პაპამ. მაგრამ ეს ამბავი არ არის დასაჯერი, რადგანაც პიო აქამდინ არ არის ამ დროების კმაყოფილი და ყოველ ლონის-ძიებით ცდილობდა და ცდილობს იმის წინააღმდეგობას და არ ხედავდა იმის საჭიროებას. ის უფრო დასაჯერია, რომ მინამ პიო რომში იქნება, არა ფერი ცვლილება არ გამოვა რა იმის ხელიდგან, რადგანაც იმასა ღონია, რომ იმის გარდა, ყველანი დაბრმავებული არიან და მარტო ის არის მართალი ყოველ მოქმედებაში.

ადრესი, რომელიც ვენგრიის სეიმისგან შემზადებულია ფრანც—იოსებისთვის ძალიან დაჟინებულათ და თავგამოდებით არის დაწერილი; თუმცა იმაში ახალი არა არის რა გამოყვანილი და ადრეც იყო რამდენჯერმე გამოცხადებული ვენგრიის წარმომადგენელებისგან: ადრე სეიმი თაყის საჭიროებას კანონის ძალით მოითხოვდა; ახლაკი ის (სეიმი) კანონის გარდა თავის თხოვნას უფრო მკვიდრათ ეძებს იმ გაჭირებულ მდგომარეობაშიო რა მდგომარეობაშიაც არის ახლა ავსტრია. სეიმი აცხადებს, რომ თუ ავტრიას სურს თავისი შინაური არეულება დააწყნაროს, უნდა ვენგრიას დაუახლოვდესო და იმასთან კავშირი ჰქონდესო. ვინ იცის, იქნება ამ კავშირმა უფრო მალე მოულოს ბოლო ავსტრიას.

ანგლია. ბრაიტის წიგნი. Daily-News-ში დაბეჭდილია ბრაიტის წიგნი, მიწერილი ერთს ეკზეშერის მცხოვრებთან ირლანდიის საქმის შესახებ. აი ის წიგნი:„ მოწყალეო ხელმწიფევ. ბმადლობთ, რომ წიგნი მომწერეთ და გაზეთიც გამომიგზავნეთ. ირლანდიის მიწის-მეპატრონეებმა ძალიან კარგათ იციან, რომ ანგლიის ჯარი ყოველს შემთხვევაში მზათ არის შემწეობა მისცეს იმათ; ამისთვის ირლანდიის მდგომარეობაზედ ისინი სრულებით არა ფიქრობენ და არც უნდათ შეიტყონ ფერმერების აზრი. ჩემგან შედგენილი მიწების გამოსყიდვის პლანი არავის არ აზარალებს. მიწის-მეპატრონენი თავის მამულდედულს ღირებულზედ მომეტებულად გაჰყიდიან. ირლანდიელებიც მამულ—დედულიანნი შეიქმნებიან; მაშინ ისინი უჩვენებდნენ თავის ქვეყანას ღრმა ერთგულებას. ტორები, სამღვდელოება და მიწის-მეპატრონენი წინააღმდეგი არიან იმისი, რაც ირლანდიისთვის სასარგებლოა; იქ გავრცელებულია უკმაყოფილება, დღეს თუ ხვალ რევოლუცია მოხდება; მაგრამ მიწის-მეპატრონეებს მაინც მოსვენებით სძინავთ, რადგანაც იციან, რომ ანგლიის ჯარი იფარავს იმათს შემოსავალს და უფლებას. ჩვენის ქვეყნის მომავალში არაფერი ნუგეშის საცემელი არ იქნება, თუ ყველას არ გაეღო დეპუტატთ-პალატის კარი. ღმერთმა უწყის, ეს როდის მოხდება. მე კი, ჩემის მხრით, ყოველს ღონისძიებას ვხმარობ ამისთვის და იმედი მაქვს ამ მოკლე დროში ცოტაოდენი დაბოლოვება მიეცეს ამ ჩვენს საქმეს. რადგანაც მე ძალიან დიდი მიწერ-მოწერა მაქვს, ამისთვის მაპატიეთ, რომ ასე მოკლე წიგნსა გწერთ და მიიღეთ ჩემგან დარწმუნება თქვენს პატივისცემაში და სხვ. ჯონი ბრაიტი.

როჩდელი, 24 ნოემბერს 1866 წ.

ოსმალეთი. კოსტანტინოპოლის ჟურნალში Lerent Herald დაბეჭდილია ერთი კორრესპონდეცია კრიტიდამ მოწერილი. აი ეს კორრესპონდენცია შემოკლებით;

ოსმალებს და ბერძნებს სტილოსთან ომი მოუხდათ. ბრძოლის შემდეგ ინსურგენტები წავიდნენ მთებში, რომლებიც ამ სოფელს არტყიან. გავიდა რამდენიმე დღე და ოსმალები უკან გამოედევნენ იმათ მთებში. ერთს პატარა სოფელში, სახელად ბაფესში, განდგომილები რიცხვით 8 ასი კაცი ბარრიკადებს მოეფარნენ. ოსმალოს ჯარი მამაცად მიესივა ბერძნების ჯარს. მაგრამ არც ბერძნები დაუვარდნენ. იმათ სეტყვასავით ტყვია დააყარეს და უკან დააბრუნეს ოსმალები. რადგანაც ოსმალებმა ბერძნების ჯარის ფრონტს ვერა დააკლესრა, ამისთვის ისინი ძლიერად დაეტაკნენ ფლანგს. კრიტელები შეშინდნენ, რომ ისინი ოსმალებმა შუაში არ მოიმწყვედიონ და—გაიქცნენ. მაგრამ ვოლონტერები გმირულად იბრძოდნენ. ისინი ნელ—ნელა ჰწევდნენ უკან და იფარავდნენ გაქცეულ კრიტელებს. ამ ომში განდგომილებს მოუკვდათ და დაეჭრათ 80 კაცი; რამდენიმე ვოლონტერი ტყვედ წაიყვანეს. ერთი ვოლონტერი, რომელიც ოსმალებს პირველად ჩაუვარდათ ხელში, სულ ლუკმა-ლუკმა აკუწეს. ამის დანახვით სხვა ტყვეებს გული აენთოთ; იმათ არ უნდოდათ, რომ ამდენი ტანჯვა მიეღოთ და ამისთვის თავისი თავები თითონვე დაიხოცეს. ოსმალებს დაეხოცათ და დაეჭრათ 300 კაცი ქრისტიანები წავიდნენ მთებში და დადგნენ ერთს ხევში ასაიფის სოფელს უკან. ოსმალებმა დააგდეს ხმა, რომ განდგომილებმა დასტოვეს ეს ალაგი და სხვაგან გადასახლდნენ; მაგრამ ეს მართალი არ არის. ისინი დგანან ამავე ადგილას და ფეხიც არ მოუცვლიათ, რადგანაც მაგარი და მიუვალი ალაგია.

გაზეთში „Levant Herald“, რომელიც ოსმალეთში გამოდის ანგლიურს ენაზედ, არის დაბეჭდილი კანდიის კუნძულიდამ მოწერილი წიგნი. ეს წიგნი აღწერს ამ კუნძულის ახლანდელს მდგომარეობას. „სამალავი ადგილები ვერ ჰფარვენ ქალებს და ყმაწვილებს, რომელნიც თავის დასაცველად იქ შესულან; ის ოჯახებიც დახოცვას ვერ გადურჩნენ, რომლებიც ოსმალებს დაუმორჩილდნენ. თერთმეტი უიარაღო კაცი და ქალი ჩაუვარდნენ ხელში დიდს გზაზედ ჩასაფრებულს ოსმალებს; კაცები ყველანი დახოცესო და იმათი ლეშები გადაყარეს გზის ცოტა მოშორებით. კანდიის ქალაქის ახლოს ოსმალებმა მიაგნეს ერთს გამოქვაბულს კლდეს, სადაც დამალულნი იყვნენ ორასამდე ქალები, ყმაწვილები და ბერი-კაცები; ისინი სულ დახოცეს. მეორეს ადგილს ცეცხლით გამოწვეს გამოქვაბულს კლდეში დამალული 15 კაცი, რომელნიც განდგომილებს არ ეკუთვნოდნენ. მე რომ ამბები მივიღე, იქიდამ სჩანს, რომ ბევრნი კანდიელები უწვალებიათ იმ განზრახვით, რომ გამოეტეხნათ, თუ რად დაუმალავთ თავიანთი ქონება. ორი კაცი და ქალი ცოცხლათ დაუწვავთ. ეჭვი არ არის, რომ სამხედრო უფლებას ეს საშუალება იმ განზრახვით მიუღია, რომ ქრისტიანები შეაშინონ და დაიმორჩილონ; ამიტომ კანდიის მუსულმანებს ამგვარის ბარბაროსულის მოქმედების ნება მისცეს. მე შევიტყე ერთის კაცისაგან, რომელიც აქ დიდი ხანი სცხოვრებს და რომელიც დასწრებია 1821-ის წლის რევოლუციაში, რომ თურქების ბარბაროსობამ და ფანატიზმმა ახლანდელს დროში გადააჭარბა იმ სასტიკს მოქმედებასა, რომელიც 45 წლის წინათ იმათ ამოაჩინეს. ის ამბობს, რომ თურქებისაგან ამ უკანასკნელს თვეებში აოხრებული საკუთრება თითქმის უდრის იმ ზარალს, რომელიც იმათ მისცეს საბერძნეთს 1821 წლიდამ 1830 წლამდის. (*) ღვთის გულისთვის და კაცობრიობისთვის ყოველი ღონისძიება იხმარეთ, რომ ეს ამბავი საქვეყნოდ გამოაცხადოთ. ამდენმა საშინელმა სანახავმა მე კი საკვირველათ დამლალა და მომაუძლურა. მეტის ატანა აღარ შემიძლიან.“ გაზეთმა „Levant Herald“ თავის კორრესპონდენტის თხოვნა აასრულა და ამისთვის ოსმალოს მმართებლობამ იმას დევნა დაუწყო.

გაზეთი Temps სწერს, კანდიის კუნძულზედ მოვიდა ვოლონტერების რაზმი. იმათში ბევრი გარიბალდიელები არიან და არც ფრანცუზები არიან ცოტანი. ამ რაზმის წინამძღვარით არის ერთი ფრანციის უნტერ-ოფიცარი გარიბალდის ჯარში ნამყოფი. ვოლონტერები თავის მემამულეებს სწერენ, რომ ყველანი დაეხმარნენ ბერძნებს იმათ ბრძოლაში თავისუფლებისთვის.

—საბერძნეთის გაზეთებში დაბეჭდილია გარიბალდის წიგნი, რომელიც გამოაცხადებს, რომ, თუ საბერძნეთის სამეზობლო მაზრები ადგებიან ოსმალების უღელის გადასაგდებლათ, შეუძლიანთ ჩემი და ჩემის ამხანაკების შემწეობის იმედი ჰქონდეთო.

—პატრასიდამ (ქალაქია საბერძნეთში) ერთს ნემეცურს გაზეთში იწერებიან, რომ გარიბალდის ვოლონტრები, რომელთაც კანდიელების ადგომაში მონაწილეობა სურთ მიიღონ, ამ ქალაქში მოდიან. იმათ ძლიერ მეგობრულათ დაუხვდებიან ყოველგან საბერძნეთში: სიამოვნებით მიიპატიჟებენ სახლებში, უყლიან, ფულებს აძლევენ, მერმეთ საბერძნეთის ცეცხლის გემებით პირეაში გადაჰყავთ. პატრასში ხმა გავარდა, რომ რამდენიმე ათასი საბერძნეთის საქმისათვის საბრძოლელად გამზადებული გარიბალდელები ბრინდიზში და სამხრეთ-აღმოსავლეთის იტალიაში არიან შეკრებილნი; მაგრამ ყოველს შემთხვევაში მათი შემწეობა დამოკიდებული იქნება იმაზედ, თუ როგორ დატრიალდება საპოლიტიკო გარემოება.

ეგვიპტე. 27 ნოემბერს იზმაილ-ფაშამ წარმოსთქვა სიტყვა სახალხო წარმომადგენელების რჩევაში. აი ეს სიტყვა: „როდესაც პაპა ჩემი გამეფდა, იმან ჰპოვა ეგვიპტე დიდს შეევიწროებაში. ყოველგან უწესოება სუფევდა. ყველანი შიშში და განსაცდელში იყვნენ. შინაგანი უწესოება უშლიდა პროგრესს და განათლებას და მავნებელი იყო ხალხის კეთილ-დღეობისთვის. მამა პაპამ ჩემმა მიანიჭა ეგვიპტეს ის დაწესებულებანი, რომლებიც შეიქმნენ ჩვენის საზოგადო ცხოვრების დედაბოძად და განუმკიდრებენ ჩვენს მხარეს ბედნიერს მომავალს. იმისი შვილი მხნედ და გულ-მოდგინეთ ეხმარებოდა იმას ამ დიდს საქმეში. ამ ჩვენის ქვეყნის უდიდესმა კაცმა განიზრახა იმგვარი წყობილება მიეცა თავის ქვეყნისთვის, როგორსაც ახალი დროება მოითხოვს. მამა ჩემი მისდევდა თავის მშობლის დიდს მაგალითს; იმას რომ მომეტებული ეცოცხლა, მაშინ ის შეათავებდა და დაბოლოვებდა თავისს დიდს საქმეს. ამ ორის შესანიშნავის მეფობის შემდეგ ეგვიპტეში მოხდა მრავალი ცვლილება. იმ დროდგან, როდესაც ბანგებამ მომანდო მე ჩემის სამშობლოს მართვა და ხელმწიფობა, იმ დროდგან ყოველი წადილი და მოქმედება შევწირე ხალხის კეთილ-დღეობას და სამშობლოს აყვავებას. მე მტკიცედ ვდგევარ იმ გზაზედ, რომელიც ჩემმა წარჩინებულმა მამა-პაპამ მიჩვენეს. ყოველთვის ჩვენის სამშობლოს კეთილ-დღეობაზედ ვფიქრობდი და ბოლოს დავრწმუნდი, რომ სამშობლოს სასარგებლოდ საჭიროა სახალხო წარმომადგენელების კრება, რომელმაც უნდა განიხილოს უდიდესი შინაგანი საქმეები. ამ გვარიეე კრებანი სხვა სახელმწიფოებშიაც არიან და ყველგან იმათი შრომა დიდათ სასარგებლოა ქვეყნისთვის; ეს დაწესებულება ხალხსა და მმართებლობას მჭიდროთ შეაერთებს ერთად და დაიცავს ყველა ინტერესებს (სარგებლობას). ამასთანავე ნუ დავივიწყებთ, რომ თვითონ ჩვენი სჯული გვეუბნება, რომ „სხვას რჩევა ვთხოვოთ ხოლმე.“ ამის გამო მე მსურს დავაწესო სახალხო წარმომადგინელების კრება, რომელმაც განიხილოს შესანიშნავი შინაგანი საქმეები და დაამტკიცოს ისინი. მე ვიმედოვნებ, რომ იმათში ითქმება ბევრი წითელი და სასარგებლო აზრები. წარმომადგენელები, რომელსაც ხალხი ამოირჩევს, შეიყრებიან ქაიროში ორის თვის ვადით.

„მე ბედნიერი ვარ, რადგანაც მელირსა გამეხსნა სახალხო კრება ამ სამუდამოდ სახსოვარს დღეს. ვმადლობ ღმერთსა, რომელმაც მომცა მე შეწევნა, რომ დამებოლოვებინა ეს დიდი საქმე. მე იმედი მაქვს თქვენს გონივრობაზედ და პატრიოტულს გრძნობაზედ და მტკიცედ დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენი მოლაპარაკება იქნება სასარგებლო ჩვენის ქვეყნის და ხალხისთვის. მე ღმერთსა ვთხოვ, რომ იმან აკურთხოს ყოველი, რასაც ჩვენ მოვიწადინებთ ჩვენის ქვეყნის ბედნიერებისთვის და ვსასოებთ, რომ ღმერთი ყოვლისა მპყრობელი შეგვეწევა ჩვენ, რომ დავიცვათ ჩვენი სამშობლოს პატივი და ღირსება.“

ტ ე ლ ე გ რ ა მ მ ე ბ ი,

პეტერბურგში მიღებული.

კოსტანტინოპოლი, 22 ნოემბერს (4 დეკემბერს.) ოსმალეთის მმართებლობას თორმეტი დღეა, რაც არაფერი ცნობა არ მიუღია კანდიიდამ. რეტიმოსთან ოსმალები დამარცხდნენ. ერთმა ბერძნის მღვდელმა წამალი აფეთქა და 600 კაცი ოსმალოს ჯარისა ჰაერში ასტყორცნა.

კანდიასთან შეემთხვა ზღვის ღელვა ერთს ეგვიპტის ცეცხლის-გემს, რომელზედაც იყო 1,200 კაცი.

ვოლონტერები მიდიან განდგომილებთან მისაშველებლად.

ოსმალოს და ეგვიპტის ჯარის რიცხვი კანდიის კუნძულზედ 60 ათასია.

ფლორენცია 28 ნოემბერს (10 დეკემბერს). გაზეთი Nazione სწერს, რომ პაპამ უთხრა შემდეგი სიტყვა 85 ფრანციის ლინიის ჯარის აფიცრებს, როდესაც ისინი რომიდამ გადიოდნენ:„ ხალხი თანაუგრძნობს ფრანციის ჯარს, რომელიც რომიდგან გადის. მე მსურს, რომ ფრანციის ჯარი ისევ დაბრუნდეს. რომელსაც მე ისეთივე სიხარულით მივეგებები, როგორათაც ახლა იმას ვამგზავრებ. თქვენ წახვალთ თუ არა, ატყდება არეულობა (რევოლიუცია). ამბობენ, რომ იტალია შეერთებულია. არა. იმას ისევ უწინდებული სახე აქვს, რადგანაც არის ერთი ნაჭერი მიწა, რომელზედაც მე ვცხოვრობ. როდესაც ეს მიწის ნაჭერი აღარ იქნება, მაშინ სარევოლუციო ბაირაღი აღიმართება კაპიტოლიაზედ. დაბრუნდით ფრანციაში ჩემი კურთხევით. უთხარით იმპერატორს, რომ მე ყოველთვის ვევედრები ღმერთს, როგორც იმაზედ, ისე იმის სახლობაზედ და მშვიდობაზედ. უთხარით, რომ ისიც თავისის მხრით დაგვეხმაროს. ფრანცია არის უფროსი შვილი რომის ეკკლესიისა; მაგრამ ერთი ტიტული საკმაო არ არის: თავისი საქმითაც უნდა დაგვიმტკიცოს იმან ეს.

კოსტანტინოპოლი. ნოემბერს. (11 დეკემბერს). პორტა დარწმუნდა, რომ ბულგარია უნდა გაეშორონ ოსმალეთს და მომავალის ბულგარიის სამთავროსთვის უნდა ამოირჩიონ მთავრად აბრამოვიჩი ან დიმიტრაკი.

(*) საბერძნეთის რევოლუცია დაიწყო 1821 წელს. ბერძნები გმირულათ ეომებოდნენ თურქებს ცხრა წლის განმავლობაში და ამით თავისუფლება მოიპოვეს 1830 წელს.

ᲕᲔᲜᲐ, 30 ნოემბერს (12 დეკემბერს). დღეს გაზეთში die Presse სწერენ, რომ ᲝᲡმალეთს და საბერძნეთს უეჭველად მოუხდებაო ერთმანეთში დიდი განხეთქილება.

Ionიის კუნძულებზედ ხალხი აღშფოთებულია. Კეფალონიის კუნძულზედ მოხდა უწესოება.

Ტფილისში მიღებული.

19 დეკემბერს. Პარიჟიდამ მოსული ცნობები ამტკიცებენ, რომ იმპერატრიცა Ევგენია Რომში აღარ წავა. Აფიციალური Ვენის „საღამოს Პოჩტა“ აცხადებს, რომ Ანგლიის მმართებლობამ არ მიიღო თავის თავზედ პასუხის-გება კაპიტანის Პიმის მოქმედების გამო, რომელმაც რამდენიმე Ქანდიელები გადიყვანა Სირაკუზში (Sicilia-ის კუნძულზედ) Ანგლიის მმართებლობა მცირე შემწეობასაც არ აძლევს განდგომილებს.—ᲝᲡმალეთის მმართებლობამ ხელ-ახლა გაუგზავნა წარდგინება მფარველს სახელმწიფოებს მაზედ, თუ რა პოლიტიკას მისდევს Საბერძნეთი Ქანდიის საქმეში. ᲝᲡმალეთს და Საბერძნეთს შუა განხეთქილებას მოელიან.

ᲡᲮᲕᲐ ᲓᲐ ᲡᲮᲕᲐ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ.

ᲮᲝᲚᲚᲔᲠᲘᲗ ᲐᲕᲐᲗᲛᲧᲝᲤᲘᲡ ᲬᲐᲛᲚᲝᲑᲐ.

Როცა Პარიჟში ხოლერა იყო, ერთს იქაურს ლაზარეთში მიიყვანეს ხოლერით ავათმყოფი, რომელიც, ის იყო, სულის დალევას აპირებდა; ყოველი ღონისძიება მოიხმარეს მაგრამ იმის უკეთყოფნას არაეშველარა; ავათმყოფმა დაიწყო სიკვდილთან ბრძოლა. Ამ დროს დოკტორმა Ლორასიმ ნება სთხოვა თავის ამხანაგებს, რომ ავათმყოფზედ ერთი-ღა საშუალება კიდევ ეცადნა. Იმან მომაკვდავს ხელი გაუჭრა და ერთნაირის მასრით ოთხასი გრამი წყალი შეასხა იმის ტანში იმ რიგათ, რომ წყალს ტანში ჰაერი არ შეყოლოდა, წყალი იყო კაცის სისხლზედ ათი გრადუსით უფრო ცხელი. Ავათ მყოფს ერთი ტერმომეტრი პირში ჩაუდეს და მეორე მუცელზედ დაადვეს. Ტერმომეტრმა ჯერ ოცდა ექვსი გრადუსი აჩვენა მომოკვდავის კაცის სითბო და, როცა დოქტორმა Ლორასიმ წამლობა გაათავა, მაშინ ტანის სითბო ოცდა ათი გრადუსი შეიქნა. Ერთის სიტყვით მომაკვდავს ტანის ნამდვილი სითბო ისევ დაუბრუნდა; ათმინუტს შემდეგ ავათმყოფმა ლაპარაკი დაიწყო და მეორე დღეს სრულებით მორჩა.

—Საკვირველი მოგზაურობა. Ამერიკელები აპირებენ Პარიჟის საქვეყნო გამოფენაზედ ჰაერის ბურთით მოსვლას. Ამ ბურთს სახელად ერქმევა „Ახალი Ქვეყანა.“

—Დიდიხანი არ არის, რაც ერთმა ახალგაზდა ქალმა Მარია Ბასსეტიმ ღირსებად მიიღო მეცნიერების ბაკალავრობა. (*) Ეს მეორე შემთხვევაა. Ქალი, რომელმაც პირველად მიიღო ეს ღირსება იყო ახალგაზდა ქალი, სახელად Ემმა Ქენიუ. Სიტყვიერებითი მეცნიერების ბაკალავრობას ხომ ბევრი ახალგაზდა ქალი ეღირსა.

—Ერთის Ანგლიელის არისტოკრატის სიმდიდრე.—Მარკიზ Ვესტმინსტერის უძრავი ქონება, უკანასკნელი დაფასებით ერთ მილიარდ ფრანკათ ღირს. Მილიარდი ათასი მილიონია. Ჩვენ ფულზედ რომ ვიანგარიშოთ შეადგენს ორას-ორმოცდა-ათ მილიონს მანეთსა.

—Შენომენი Ანგლიის Პარლამენტში.

Ერთი ფრიად შესანიშნავი პირთაგანი, რომელიც მჯდარა ოდესმე Ანგლიის ქვემო Პარლამენტის სკამზედ, არის უეჭველად მისტერი Მაკ. Ქავანო, რომელმაც გაიმარჯვა მისტერს Პოპ Ზენესსიზე. Უოკსფორდის ამორჩევაში. Მაკ-Ქავანო დაიბადა უხელ-ფეხოთ, რომლის მაგიერათ მკლავზე და წვივზე უთითებო ხორცი ჰკიდია. Ამისთანა ფიზიკურს ნაკლულევანებასთან ეს კაცი ახლა განთქმულია, როგორც მარჯვე ენხენოსანი, დახელოვნებული მასროლი, მხატვარი და სწავლულიცა. Მის ვაჟკაცურს ლამაზს სახეზედ გამომეტყველებს ჭკუა და დიდი ზნეობითი ძალა, რომელსაც სრულიად დაუთრგუნავს ფიზიკური სიგლახაკე. Მაკ Ქავანო ახლა 43-ის წლისაა, ცოლი და ბევრი შვილები ჰყავს; მისი ყმაწვილები ძლიერ ლამაზები არიან. Შესანიშნავი ენამეტყველია; ხოლო ამასწინათ დაბეჭდილი საკუთარი სურათებით მორთული მოგზაურობა ამტკიცებს მისს იშვიათს ნიჭიერებას. Წერა ან ხატვა რომ მოუნდება, კბილებში კარანდაშს თუ კალამს დაიჭერს და თავის ხელის ნამორით მარდათ გაჭყავ-გამოჭყავს.

Იხენზედ ზის ხოლმე კრესლასავით გაკეთებული უნაგირით შეკაზმულზედ და ცხენოსნობს ძლიერ ოსტატურათ.

ᲡᲐᲮᲐᲖᲘᲜᲝ ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐ.

(Закавказскій вѣстникъ № 49).

Მომავალის 1867 წლიდამ იჯარით გაიცემა საეკლესიო მამულები, რომელნიც იმყოფებიან ᲗᲘანეთის მაზრაში, სოფელს Ახმეტას. Ამ მამულებს შეადგენენ: ორი ვენახი, ერთი წისქვილი და რვა დღიური მიწა ხვადაბუნი; 2) ხუთი დღიური მიწა, რომელთაგან ორი დღიური საბაღოა და სამი—სახნავი; 3) ვენახი ორი მარნით და ორი დღიური სახნავი მიწით. Ვისაც ამ მამულების იჯარით აღება უნდა ის უნდა გირავოთი მივიდეს ტორგზედ 28-ს დეკემბერს საეკლესიო მამულების გამგებელთან Ტფილისის მაზრაში ნადვორნი სოვეტნიკ Არჯევანიძესთან. Პერეტორჭკა 31-ს დეკემბერს მოხდება.

2) Კავკასიის უმაღლესის მთავრობის განკარგულებით Ჭუთაისში უნდა აშენდეს 150 ტუსაღის დასატევი ქვითკირის საპყრობილე. Გამოანგარიშებულია, რომ ეს შენობა უნდა დაჯდეს 60 ათას 804 მანეთი და 40 კაპიკათ. Ამ შენობის იჯარიან გაცემაზედ მოხდება ტორგი Ჭუთაისის გუბერნიის სამმართველოში 1867 წლის 9-ს იანვარს. Პერეტორჭკა სამ დღეს შემდეგ მოხდება.

3) Ტფილისის გუბერნიის მმართველობამ დანიშნა იმავე მმართველობაში ტორგი გასასყიდათ უძრავის მამულისა, რომელიც ეკუთვნის გუბერსკის სეკრეტარს ნიკოლოზ Დავითის ძეს ᲗᲐᲛᲐᲛᲨᲝᲕს და იმყოფება Ტფილისის მესამე ნაწილის მესამე კვარტალში. Ამ მამულს შეადგენს ბაღი, სადაც დგას სახლი, მარანი და სხვანი. Ეს ქონება სულ 6000 მანეთათ არის დაფასებული. Ტორგი მოხდება 26 იანვარს მომავალის 1867-ის წლისა. Პერეტორჭკა სამი დღის შემდეგ იქნება.

4) Ტფილისის უეზდის სამსჯავრომ დანიშნა იმავე სამსჯავროში ტორგი გასასყიდათ უძრავის მამულისა, რომელიც ეკუთვნის Დუშეთის მცხოვრებს ნონია Შოშიშვილს და იმყოფება ქალაქს Დუშეთს. Ეს მამული შესდგება სამის დღის სახნავი მიწისაგან და 240 მანეთათ არის დაფასებული. Ტორგი მოხდება 10 იანვარს მომავალის 1867 წლისა და პერეტორჭკა სამს დღეს უკან.

5) Ტფილისის უეზდის სამსჯავრომ დანიშნა იმავე სამსჯავროში ტორგი გასასყიდათ უძრავის მამულისა, რომელიც ეკუთვნის Ტფილისის მოქალაქეებს Იაკობს და Აფრიამს Ბაიაღლოვებს და იმყოფება Ტფილისის მეორე ნაწილის მესამე კვარტალში. Ეს მამული შესდგება ორ ეტაჟიანის ძველის ქვითკირის სახლისაგან და 600 მან. არის დაფასებული. Ტორგი მოხდება 31 იანვარს მომავალის 1867 წლისა. Პერეტორჭკა იქნება სამის დღის უკან.

6) Ზაკავკასიის პრიკაზში 20 მარტს მომავალის 1867-ის წლისა მოხდება ტორგები გასასყიდათ ქვითკირის შენობებისა, რომელნიც ეკუთვნიან ქვემოხსენებულს Ტფილისის მცხოვრებლებს. Ეს მამულები იმისთვის ისყიდებიან, რომ მეპატრონეებმა არ შეიტანეს პრიკაზში შემდეგის სესხების სარგებელი: 1) Პეტრე Აღნიაშვილმა—9 ათასის მანეთის, რომლის გირაო იყო სახლი სარდაფით პირველის ნაწილის მესამე კვარტალში; 2) Ზრიქურ Არაქელას ძემ Არაქელოვმა—800 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სახლი მესამე ნაწილის პირველს კვარტალში; 3) Სოსია Სტეფანეს ძემ Ათოევმა—2300 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სახლი პირველის ნაწილის მეორე კვარტალში; 4) Ერმიონია Ვასილის ასულმა Შავროვისამ—5250-ის მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სახლი მეოთხე ნაწილის მეორე კვარტალში; 5) Სოსია Ზრიქურის ძემ Ზრიქუროვმა—500 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სახლი მესამე ნაწილის პირველს კვარტალში; 6) ᲝᲰანეს და Ზეურქ Მელქოს ძეთა Ურდინოვებმა—600 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სახლი სარდაფით მესამე ნაწილის მესამე კვარტალში; 7) Მოსე და Პეტრუს Ზრიქურის ძეთა Მხითაროვებმა—6500 მანეთის, რომლის გირაოთ იყო დუქნები და ერთ-ეტაჟიანი სახლი მესამე ნაწილის პირველს კვარტალში; 8) ხეჩატურ Არუთინას ძემ Არუთინოვმა—3000 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სახლი მესამე ნაწილის პირველს კვარტალში; 9) Ნინო Ზიორგის ასულმა Ბაზიაროვისამ—1200 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სახლი მეორე ნაწილის პირველს კვარტალში; 10) Ჭიტესა Ივანეს ძემ ᲐᲑულაძემ—2800 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სახლი პირველის ნაწილის პირველს კვარტალში.

7) Ზაკავკასიის პრიკაზმა დანიშნა ხელმეორეთ 3 აპრილს 1867-ის წლისა Ზორის უეზდის სამსჯავროში ტორგი გასასყიდათ დასახლებულის მამულისა, რომელნიც ეკუთვნიან Ზორის უეზდის ქვემოხსენებულს მებატონეებს. Ეს მამულები ისყიდებიან იმისათვის, რომ მათ არ შეიტანეს სარგებელი შემდეგმის პრიკაზიდამ გამოტანილის სესხებისა: 1) Პორუჩიკმა თ. Პაატა Ზიორგის ძემ Ციციშვილმა—3000 მანეთისა, რომლისა გირაოთ იყო მისი მამული სოფელს ᲓᲝᲡს; 2) Პრაპორშჩიკმა თ. Რევაზ Ლუარსაბის ძემ Ერისთავმა—12000 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მისი მამული Ბრანაჩაანთ-სოფელში, Სამციხროში, Ბაჯიანთ-სოფელში, სუარში, Დუდაანთ-სოფელში, ხაზირანთ-სოფელში, ზემო Ერმონში და Ისტრიკომში; 3) Პოდპოლკოვნიკმა თ. Ზრიგოლ Პავლეს ძემ Ერისთავმა—3000 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მამული ნიგოზის სოფელში; 4) Აზნაურთ Ზიორგი, Საამ და Ზურაბ Ინდოს ძეთა Ჭარსიძეთა—3300 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მამული ნიგოზის სოფელში; 5) Პრაპორშჩიკმა Იაკობ და Ესტატე Მირმანოზის ძეთა თ. Ერისთვებმა—4500 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მამული სოფლებს Შოლანთკარს, Სიღდას, Ბალონს, Ჭერას, Ჯავანთკარს და ქვემო Ქობუეთში.

8) Ზაკავკაზიის პრიკაზმა 24 აპრილს 1867 წ. დანიშნა ხელმეორეთ ტორგი გასასყიდათ ქვითკირის შენობებისა, რომლებიც ეკუთვნიან ქვემოხსენებულს Ტფილისის მცხოვრებლებს. Ეს შენობები ისყიდება იმისათვის, რომ იმათ პატრონებმა არ შეიტანეს სარგებელი პრიკაზიდამ გამოტანილის შემდეგის სესხებისა: 1) Ესაია Ბოღდანის ძემ Ბანდურალოვმა—1050 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სახლი ფლიგელით, მეორე ნაწილის მეორე კვარტალში; 2) Ზრიგოლ Ივანეს ძემ Ივანოვმა—2250 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სახლი სარდაფით და ფლიგელით, მეოთხე ნაწილის მეორე კვარტალში; 3) Ზენერალ-მაიორმა, თ. Მამუკა ᲗᲝᲛᲐს ძემ Ჯამბაკურიანმა—40,000 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო სამეტაჟიანი სახლი ფლიგელით, პირველის ნაწილის მეორე კვარტალში Ზალავინის პროსპექტზედ.

9) Ზაკავკასიის პრიკაზმა 24 აპრილს 1867 წ. დანიშნა ხელმეორეთ ტორგი გასასყიდათ დასახლებულის მამულისა, რომელიც ეკუთვნიან ქვემოხსენებულს ᲗᲔᲚᲐᲕᲘᲡ უეზდის მებატონეებსა. Ეს მამულები ისყიდებიან ამისათვის, რომ იმათ მეპატრონეებმა არ შეიტანეს პრიკაზიდამ გამოტანილის სესხის სარგებელი: 1, აზნაურთ Ივანე და Ალექსანდრე Იოსების ძეთა Ანდრონიკაშვილებმა—2500 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მამული სოფელს Ოჟიოში; 2, აზნაურთ ნიკოლოზ და რევაზ Ბესარიონის ძეთა Ანდრონიკაშვილებმა—3000 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მამული სოფელს Ოჟიოს; 3, აზნაურმა Ბესარიონ Დიმიტრის ძემ ᲐᲑელაშვილმა—1560 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მამული სოფელს Ბაიხოში.

10) Ზაკავკასიის პრიკაზმა 3 აპრილს 1867 წ. დანიშნა ხელმეორეთ ტორგი გასასყიდათ დასახლებულის მამულისა, რომელიც ეკუთვნის Ნინო Ზურაბის ასულს Ფავლენიშვილისას და იმყოფება Ტფილისის უეზდში, Დუშეთის უჩასტკაში, სოფელს ᲡᲐᲛᲐᲑᲣᲠᲝᲨᲘ. Ეს მამული ისყიდება ამისათვის, რომ მეპატრონემ არ შეიტანა სარგებელი პრიკაზიდამ გამოტანილის 1500 მანეთისა.

11) Ზაკავკასიის პრიკაზმა 3 აპრილს 1867 წ. დანიშნა ᲗᲔᲚᲐᲕᲘᲡ უეზდის სამსჯავროში ხელმეორეთ ტორგი გასასყიდათ დასახლებულის მამულისა ქვემოხსენებულის სიღნაღის უეზდის მებატონეებისა. Ეს მამულები ისყიდებიან ამისათვის, რომ იმათ მეპატრონეებმა არ შეიტანეს პრიკაზიდამ გამოტანილის სესხის სარგებელი: 1, პარუჩიკმა თ. Მამუკა Რევაზის ძემ Ჩერქეზიშვილმა—3200 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მამული სოფელს Ჩაილურს; 2, თ. Ანდრონიკემ Დიმიტრის ძემ Ანდრონიკაშვილმა—12,700 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მამული მისი სოფლებს Ზურჯაანს, Ვეჯინს, Ზიარსა და Ჭოდალოში; 3, თ. Ტატო და ᲗᲐᲛᲐᲖ Ქოსტანტინეს ძეთა Ჩერქეზიშვილებმა—2450 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მამული მათი სოფელს Ჩაილურს; 4, თ. Სვიმონ Ივანეს ძემ ᲗᲐᲩᲜᲐᲫᲔ—5500 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო იმისი მამული სოფელს Ბაკურციხეს.

12) Ზაკავკასიის პრიკაზში 3 აპრილს 1867 წ. მოხდება ტორგები გასასყიდათ ქვითკირის შენობებისა ქვემოხსენებულის Ტფილისის მცხოვრებლებისა, რომელთაც არ შეიტანეს სარგებელი პრიკაზიდამ გამოტანილის სესხისა: 1, Ელისაბედ Სარქისოვისამ—1500 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მისი სახლი მესამე ნაწილის მეორე კვარტალში; 2, Ჭიტესო Პეტრუსას ძემ Ისაევმა—600 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მისი სახლი, მესამე ნაწილის პირველ კვარტალში; 3, Ზურგენ Იოსების ძემ Ოსეფოვმა—2500 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მისი სახლი სარდაფით, პირველის ნაწილის მეორე კვარტალში; 4, Იაგორ Ნონიას ძემ Შაქარაშვილმა—1100 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მისი სახლი, მეორე ნაწილის მეოთხე კვარტალში; 5, Ავეტიქ ᲝᲰანეზას ძემ Ტუგულოვმა—1000 მანეთის, რომლის გირაოთ იყო მისი ხახლი, მესამე ნაწილის პირველს კვარტალში; 6, Ავეტიქ Იოსების ძემ Მეჭურჭლიშვილმა—3500 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მისი სახლები მეოთხე ნაწილის მეორე კვარტალში; 7, Ივანე Არუთინას ძემ Დოლანოვმა—2000 მანეთისა, რომლის გირაოთ იყო მისი ორი სახლი, მეოთხე ნაწილის მეორე კვარტალში.—

(*) Ბაკალავრი არის ლათინური „ბაკალავრუს“. Ეს სიტყვა ორის სიტყვისგან არის შემდგარი: ბაკკა-ნაყოფი და ლავრუს დაფნა. Მაშასადამე ბაკალავრუს ნიშნავს დაფნით დაგვირგვინებულს. Ახლანდელს დროში ბაკალავრს ეძახიან სტუდენტს (ქალს ანუ ვაჟს სულ ერთია), რომელმაც სამი კურსი შეასრულა მალალს სასწავლებელში და, თუმცა მასწავლებლად არ ყოფილა, მაგრამ მაინც მასწავლებლის ღირსება აქვს მინიჭებული.

სია პირებისა, რომელნიც ამორჩეულებათ (выборные) არიან დანიშნულნი:

ქალაქის მცხოვრებლების პირველის რიგიდამ.

1) დეისტვიტელნი სტატსკი სოვეტნიკი ავთანდილოვი, 2, ივანე ბრიგოლის ძე ამიროვი, 3, თ. რევაზ ივანეს ძე ანდრონიკაშვილი, 4) თ. იოსებ არღუთინსკი, 5) გენერალ-მაიორი არწრუნი, 6) თ. ივანე კონსტანტინეს ძე ბაგრატიონ-მუხრან-ბატონი, 7) თ. ზაალ დავითის ძე ბარათაშვილი, 8) ბალრიბეგ ბასტამოვი, 9) სტეფანე ბიორგის ძე ბასტამოვი, 10) სოლომონ არტემის ძე ამიროვი, 11) თ. ბრიგოლ ივანეს ძე ბებუთოვი, 12) თ. მიხეილ არსენის ძე ბებუთოვი, 13) ბეჟან ლაზარეს ძე ბეჟანოვი, 14) ივანე ბორისის ძე ბუჭყიაშვილი, 15) ტიმოთე ნიკიტას ძე ბელოი, 16) დავით სვიმონის ძე ბაბაშვილი, 17) თ. ერეკლე ბრუზინსკი, 18) პლატონ აბელის ძე ბურგინბეგოვი, 19) სტეფანე ივანეს ძე ჯაყელი, 20) ისაკ ევანგულოვი, 21) სფირიდონ რომანოზის ძე ენიკოლოფოვი, 22) ბრიგოლ მიხეილის ძე ენიკოლოფოვი, 23) ივანე ბიორგის ძე ზუბალოვი, 24) ნიკოლოზ ბიორგის ძე ზუბალოვი, 25) ალექსანდრე სტეფანეს ძე ისარლოვი, 26) ისრაფილ-ბეგ მდიგაროვი, 27, ივანე ლაზარეს ძე ყაითმაზოვი, 28, იაკობ ივანეს ძე ყარაევი, 29, გენერალ-მაიორი ქვიატკოვსკი, 30, სოლომონ იაგორის ძე ქეთხუდოვი, 31, ბაბრიელ ივანეს ძე ყორღანოვი, 32, მიხეილ ივანეს ძე ყორღანოვი, 33, იაგორ რომანოზის ძე მანდენოვი, 34, თ. ვახტანგ მაჩაბელი, 35, პაველ მელიქ-ბეგლიაროვი, 36, ივანე მინას ძე მირზოევი, 37, ივანე თომას ძე ნაზარბეგოვი, 38, ალექსანდრე ნიკოლოზის ძე ონიკოვი, 39, თ. ბრიგოლ დიმიტრის ძე ორბელიანი, 40, თ. ნიკოლოზ მსტატეს ძე ორბელიანი, 41, თ. მამუკა თომას ძე ორბელიანი, 42, ივანე დავითის ძე ორბელიანი, 43, ნიკოლოზ პრიბილი, 44, ივანე ნიკოლოზის ძე რეიტერი, 45, ბრიგოლ ილარიონის ძე რჩეულიშვილი, 46, ალექსანდრე საგინაშვილი, 47, ევდოკიმ მაქსიმეს ძე სიმაშკევიჩი, 48, ბაბრიელ იასეს ძე სულხანიშვილი, 49, პეტრე ივანეს ძე სობოლშჩიკოვი, 50, თ. მიხეილ ლუარსაბის ძე სუმბათიშვილი, 51, მიხეილ იაგორის ძე თამამშოვი, 52, თ. ნიკოლოზ ივანეს ძე თუმანოვი, 53, ისაკ შიოს ძე თუმანოვი, 54, პოლკოვნიკი ღერშელმანი, 55, თ. დავით ალექსანდრეს ძე სუმბათიშვილი, 56, თ. თარხან ხოჯამინასოვი, 57, მიხეილ ალექსიშვილი-მესხი, 58, ბიორგი ხმელნიცკი, 59, ბრიგოლ შადინოვი, 60, ბაბრიელ მინას ძე მირზოევი, 61, ბრიგოლ შანშიევი, 62, ბრიგოლ შაროევი, 63, ნიკოლოზ შაროევი, 64, ზაქარია შახაზიზოვი, 65, პავლე შლიტერი, 66, კარლო ბიორგის ძე შმიდტი, 67, თ. ბიორგი რევაზის ძე ერისთავი, 68, თ. ზაქარია ბიორგის ძე ერისთავი, 69, ივანე იოსების ძე ყორღანოვი, 70, თ. ევგენი ბიორგის ძე ბებუთოვი, 71, თ. ალექსანდრე ასლანის ძე ბებუთოვი, 72, ნიკოლოზ ბესარიონის ძე ლოლობერიძე, 73, თ. ყარამან არღუთინსკი, 74, ივანე ალექსანდრეს ძე მელიქიშვილი, 75, თ. ლევან ყორხმაზის ძე მელიქიშვილი, 76, ადამ მიხეილის ძე აბრამოვიჩი, 77, იბრაჰიმ-ბეგ აღალაროვი, 78, თ. ირაკლი ბაგრატიონ-მუხრან-ბატონი, 79, ვასილი ქუშჩევსკი, 80, ვახტანგ დიმიტრის ძე თულაშვილი, 81, ალექსანდრე უმისა, 82, ვასილი ფეოდოროვი, 83, ვასილი ჩიპურინი, 84, მიხეილ ანდრიას ძე არღუთინსკი, 85, ზაქარია ბაბაშვილი, 86, ივანე სოლომონის ძე ყორღანოვი, 87, სვიმონ სტანიშევსკი, 88, ედუარდ მილევსკი, 89, თ. ნაპოლეონ ამატუნი, 90, ადამ ასტროვსკი, 91, ყიაზბეგ ვეზიროვი, 92, პოლკოვნიკი იერუსალიმსკი, 93, დიმიტრი ზაქარიას ძე ბაქრაძე, 94, სფირიდონ ბარლომონის ძე ყორღანოვი, 95, თ. ლუკა მელიქზადეს ძე ბებუთოვი, 96, მიხეილ ივანეს ძე სპიროვი, 97, ბაბრიელ ქოსტანტინეს ძე ტკაჩოვი, 98, თ. მიხეილ ბირთველის ძე თუმანოვი, 99, გენერალ-მაიორი აღალაროვი, 100, თ. პეტრე აბესალომის ძე ბებუთოვი.

ტფილისის მცხოვრებლების მეორე რიგიდამ.

1, ბაბრიელ ტერ-მიქელოვი, 2, ავეტ სვეჩნიკოვი, 3, არტემ ბაბანასოვი, 4, ივანე ჩითახოვი, 5, ნიკოლოზ მირიმანოვი. 6, თომა ფრიდონოვი, 7, აბელ აბესალომოვი, 8, მიხეილ ალიხანოვი, 9, არტემ იოანესიანი, 10, ალექსანდრე ბაიროვი, 11, სოლომონ ვართანოვი, 12, ალექსანდრე ფულინოვი, 13, სოლომონ ისტამანოვი, 14, არტემ ხარაზოვი, 15, იაგორ ფრიდონოვი, 16, ზაქარია სარაჯიშვილი, 17, ლუკა ქეთხუდოვი, 18, სოლომონ მირიმანოვი, 19, ეჯუბ ეჯუბოვი, 20, ბაღდასარ ხოსროევი, 21, ისაი ხანყალამოვი, 22, ვასილი ვართანოვი, 23, იაგორ ყალამქაროვი, 24, სტეფანე იზმიროვი, 25, სოლომონ ბაისოღლოვი, 26, ილარიონ ფორაქაშვილი, 27, ბაბრიელ ხატისოვი, 28, მოსე წურინოვი, 29, ბრიგოლ ახნაზაროვი, 30, ალექსანდრე ზაქარიას ძე ბაბანასოვი, 31, დავით ფორაქაშვილი, 32, იაგორ ფულინოვი, 33, ალექსანდრე ტრონოვი, 34, ედვინ რაისი, 35, ფედორ, იგივე ფრიდრიხ, ზალცმანი, 36, ივანე ტიხანოვი, 37, ივანე ნირკოვი, 38, სტეფანე ძლუჩაროვი, 39, ივანე ბაისოღლოვი, 40, ნიკოლოზ ზაქარბეგოვი, 41 დავით ერიცოვი, 42, იაგორ მირზოევი, 43, სვიმონ ალადათოვი, 44, იაგორ როტინოვი, 45, ბრიგოლ მელიქოვი, 46, ალექსანდრე ნიკოლოზის ძე შადინოვი, 47, ალექსანდრე ბრიგოლის ძე ბაბანასოვი, 48, ბრიგოლ მირიმანოვი, 49, ივანე ტერ-ოსეფიანცი, 50, ალექსანდრე ნაზაროვი, 51, მიხეილ დემენტიევი, 52, დიმიტრი პავლოვი, 53, ვასილი ფედოროვი, 54, ვლადიმირ ქამლუხინი, 55, ივანე ბუსაევი, 56, პავლე მიხაილოვსკი, 57, ვასილი სურგუნოვი, 58, დიმიტრი ბეევი, 59, იაკობ პავლიაშვილი, 60, ფერდინანდ ეიზრიხი, 61, ივანე ტერ-ასატუროვი, 62, ასლან ქუკუჯანოვი, 63, სოლომონ ყაზაროვი, 64, ბრიგოლ თამამშოვი, 65, ბაბრიელ აბრაამის ძე შადინოვი, 66, ანდრია მანანოვი, 67, იაკობ ბაბანასოვი, 68, ზაქარია ტერ-ვარსიღოვი, 69, მიხეილ სუქიასოვი, 70, ასლან მანუჩაროვი, 71, მიხეილ არაქელოვი, 72, ალექსანდრე შახაზიზოვი, 73, ივანე ფედოტოვი, 74, დავით ბაისოღლოვი, 75, მიხეილ ივანეს ძე შადინოვი, 76, იულიუს ვალტერი, 77, ივანე ქათანიანცი, 78, იაგორ აბესალომოვი, 79, მიხეილ ზეიდალოვი, 80, თედორე შერემეტკო, 81, ტარას მულინი, 82, შაბუდალ შაბუდალოვი, 83, ივანე ბურგინბეგოვი, 84, ბაბრიელ ტერ-ასატუროვი, 85, ბაგრატ ტერ-ლუკასოვი, 86, თომა ქეთხუდოვი, 87, ბიორგი ბულულოვი, 88, მირზა-ფეთ-ალი-ახუნდოვი, 89, იაგორ ტერ-აბრამოვი, 90, სერგეი მელიქოვი, 91, ვასილ შადინოვი, 92, აღა შარმაზანოვი, 93, იაკობ ქარენიანცი, 94, იაგორ ნაზარბეგოვი, 95, ივანე ავნათამოვი, 96, არკადი არარატოვი, 97, ნიკოლოზ ბაქრაძე, 98, მიხეილ ბაბანასოვი, 99, ლევან ტერ-ასატუროვი და 100, იაგორ ამიროვი.

ტფილისის მცხოვრებლების მესამე რიგიდამ.

1, ვასილი ლაზარეს ძე არტაზოვი, 2, პეტრე ივანეს ძე ამბარცუმოვი, 3, ოვაკიმ აფრიამას ძე აფრიამოვი, 4, ივანე იაგორის ძე ამირაღოვი, 5, სოლომონ ივანეს ძე შაბუროვი, 6, ყარამან ბრიგოლის ძე ახნაზაროვი, 7, ბრიგოლ არუთინას ძე ყანდურალოვი, 8, ივანე იაგორის ძე მამიკონოვი 9, ისაკ მარტიროსის ძე წოვიანოვი, 10, როსტომ მათეოზის ძე სუმბათოვი, 11, ბრიგოლ სერგეის ძე შიოევი, 12, აბრაამ ავეტიქას ძე შაბანოვი, 13, სტეფანე ვარლამის ძე ბულდანოვი, 14, ავეტიქ მაკიას ძე იშხანოვი, 15, ასატურ ქირაკოზის ძე ხალათოვი, 16, ისაკ მარტიროსის ძე თანდოევი, 17, ავთანდილ ივანეს ძე ქუკუჯანოვი, 18, ზაქარია სერგეის ძე ნარიმანოვი, 19, სოლომონ ბეროს ძე რამაზოვი, 20, ბიორგი ბრიგოლის ძე ყარაჯოვი, 21, სუმბათ ვართანის ძე ახნაზაროვი, 22, მიხეილ არტემის ძე ტერ-მელქისეთოვი, 23, სოლომონ ბოგიას ძე საათსაზოვი, 24, თიმოთე დიმიტრის ძე ნაუმენკო, 25, ივანე ნაზარას ძე ნაზაროვი, 26, ქარაპეტ იაგორას ძე მამიკონოვი, 27, ბიორგი ივანეს ძე ზარაფოვი, 28, იოლან ქრისტიან მერკენტალერი, 29, იაგორ ნიკოლოზის ძე ასლანოვი, 30, მიხეილ ივანეს ძე ქაპანაძე, 31, ივანე ოსეფას ძე საიფოვი, 32, იოლან ფრიდრიხ მადერი, 33, ცაკან პეტრუსას ძე აარუნოვი, 34, ხეჩატურ აკოფას ძე ადამოვი, 35, ხეჩო ოჰანეზას ძე მაკაროვი, 36, ავეტიქ ოჰანეზაა ძე წატუროვი, 37, იოსებ ივანეს ძე საათსაზოვი, 38, ოვაკიმ ავეტიქას ძე ტერ-ყაზაროვი, 39, იოლან ტაიბლე, 40, ნიკიტა იესეს ძე ვორონინი, 41, შაქარ ბასპარის ძე მირიმანოვი, 42, ოსეფ მოსეს ძე ყაზაროვი, 43, პეტროს აკოფას ძე აკოფოვი, 44, ფილიპე ქრეჩეტოვი, 45, სოლომონ ქაგაროვი, 46, ბრიგოლ მიკურტუმას ძე მიკირტუმოვი, 47, ივანე სტეფანეს ძე ალიხანოვი, 48, იაგორ შახნაზირას ძე შახნაზაროვი, 49, ვარსადან არუთინას ძე ძამოევი, 50, ივანე ნონიას ძე შანშიევი, 51, მელიტონ ნიკოღოსის ძე მურადოვი, 52, ვასილი ივანეს ძე სტრელკოვი, 53, იაგორ ივანეს ძე ჩაიგეშტოვი, 54, ქრისტიან-ფრიდრიხ მადერი, 55, მოსე დავითის ძე იორამოვი, 56, სტეფანე სარქისას ძე სარქისოვი, 57, ნიკოლოზ ივანეს ძე ალადათოვი, 58, მიხეილ ბაბრიელის ძე ავეტისოვი, 59, დანიელ დავითის ძე ედიგაროვი, 60, პოღოს ოჰანეზას ძე ავალოვი, 61, ივანე პარაშინი, 62, სტეფანე დავითის ძე მებურნუთოვი, 63, ალექსი პავლეს ძე ჯანჯუღაზოვი, 64, სოლომონ ავეტიქას ძე ვართანოვი, 65, ალექსანდრე მარტიროსას ძე წოვიანოვი, 66, აკოფ ვარსიღას ძე მიქელოვი, 67, ზაქარია ბრიგოლის ძე როსტომოვი, 68, პეტრე დენისის ძე ტერ-პეტრუსოვი, 69, დავით დავითის ძე დავიდოვი, 70, ბაბო ბარდიშას ძე ბარდიშოვი, 71, ნაზარ ბეჟანის ძე ოჰანოვი, 72, თომა იაკობის ძე ქამალოვი, 73, მინას ოჰანეზას ძე ტერ-ოჰანეზოვი, 74, იური მათეს ძე ბალობონსკი, 75, სტეფანე სტეფანოვი, 76, ნიკოლოზ სერგეის ძე ბარხუდაროვი, 77, სტეფანე ბეჟანის ძე აფრიამოვი, 78, ბრიგოლ სვიმონის ძე შარიმანოვი, 79, ბასპარ იგივე ბიქო საკის ძე საკოვი, 80, მიკირტიჩ სუქიასის ძე შაქიქევხოვი, 81, ბეო ალექსის ძე ბოზალოვი, 82, ავაქ ბრიგოლის ძე დავიდოვი, 83, ივანე ზურაბის ძე მატინოვი, 84, სკანდარ მარტინის ძე თანდოევი, 85, ასატურ აღაჯანის ძე ფანუზოვი, 86, ვერმიმ თათოას ძე ვერმიშოვი, 87, მინას ოჰანეზას ძე ბეგლიაროვი, 88, ზურაბ ომანის ძე ჰაირაპეტოვი, 89, ბრიგოლ ბეჟანის ძე ქონიევი, 90, ბიორგი თათუას ძე ყაზაროვი, 91, მიხეილ ბრიგოლის ძე ვართანოვი, 92, მანუკ ბაბუას ძე ქათანიანცი, 93, სარქის აღაჯანის ძე ყარიბოვი, 94, ბრიგოლ ოჰანას ძე ქირანოვი, 95, ავეტიქ დავითის ძე მამასახლისოვი, 96, სარქის არუთინას ძე ქგანოვი, 97, ბასპარ პაპუას ძე საიფოვი, 98, ბიორგი აბრაამის ძე იორდანოვი, 99, ავეტიქ როსტომის ძე თარხანოვი, და 100, პეტრე ნონიას ძე ამიროვი.

ტფილისის მცხოვრებლების მეოთხე რიგიდამ:

1) აღალო ოსეფის ძე ალადათოვი, 2) ივანე ბრიგოლის ძე ალიბეგოვი, 3) ღაღებო ბაბრიელის ძე ავეტიქოვი, 4) ალექსი ალექსეევი, 5) ივანე დავითის ძე არუთინოვი, 6) იოსებ აკოფას ძე აკოფოვი, 7) აღალო დავითის ძე არუთინოვი, 8) სტეფან ვარლამის ძე ბულდანოვი, 9) ისაკ პავლეს ძე ბოიაღჩოვი, 10) ივანე იაგორას ძე სტრახოვი, 11) დავით ნიკიტას ძე ტერ-ნიკოღოსოვი, 12) ივანე ვარლამის ძე ქამოევი, 13) ნიკოღოს ბაყალ-აკოფოვი, 14) სოლომონ სტეფანეს ძე შოლკოვ-ეზოვი, 15) იაკობ იაგორის ძე ხეჩიკოვი, 16) მიხეილ ნიკოლოსის ძე ბოზალოვი, 17) ვასილი არტემის ძე ყალამქაროვი, 18) ალექსანდრე ვარლამოვი, 19) ხეჩო მარტინის ძე ოსეფოვი, 20) ივანე ალექსის ძე აზიზოვი, 21) ბრიგოლ მოსეს ძე ღელფგოტ, 22) ბეურქ არტემის ძე ტერ-აფრიამოვი, 23) იაგორ არტემის ძე ფულინოვი, 24, ბიორგი ბეჟანის ძე სარაჯოვი, 25, ქარაპეტ ციციკოვი, 26, ქონა არტემის ძე მარკოზოვი, 27, მაკარ არტემის ძე მარკოზოვი, 28, ივანე ოსეფას ძე ფარუხოვი, 29, მიხეილ ვასილის სე მერაბოვი, 30, სერგეი არტემას ძე მამიკონოვი, 31, იოსებ იაგორას ძე სანთრუსოვი, 32, ბაღდასარ ოსეფას ძე შაროევი, 33, პეტრე იაგორას ძე ჩიგიანოვი, 34, არზუმან შახნაზაროვი, 35, პეტრე ბძელიშვილი, 36, ოანან სკანდაროვი, 37, სოლომონ ბრიგოლის ძე დინიბეგოვი, 38, სერგეი მოსეს ძე ყუბალოვი, 39, ბაბრიელ ნიკოლოზის ძე ბიორგიჯანოვი, 40, ლევან აბრამის ძე დუბილერი, 41, ლევან აბრამის ძე ცეიტლინი, 42, ნიხიმ მეიერის ძე ლაქსინი, 43, მირზა დავიდოვი, 44, ლუკა ივანეს ძე ლუცენკო, 45, ისაი ტერ-მურადოვი, 46, ქრისტიან ბორისის ძე რეიმი, 47, იაგორ ივანეს ძე დემუროვი, 48, ბოტლიბ ქრისტიანის ძე მადერი, 49, დანიელ ივანეს ძე მაიერი 50, ივანე პავლეს ძე ნადიროვი, 51, ასლან მოსეს ძე დანდუროვი, 52, იეანე ივანეს ძე ზალცმანი, 53, ასლან არტემის ძე წოვიანოვი, 54, სერგეი არტემის ძე პეტრუსოვი, 55, მიხეილ ივანეს ძე ხუდადოვი, 56, ალექსანდრე მაკარის ძე ხარიტონოვი, 57 დარჩო მარქარას ძე საიფოვი, 58, მიხეილ სვიმონის ძე პადგორნი, 59, მარკოზ ავეტიქას ძე ფარსიღოვი, 60, დავით არუთინას ძე ულანკოვი, 61, მიხეილ იაგორის ძე საათსაზოვი, 62, იაგორ ივანეს ძე სარუხანოვი, 63, აკოფ დილბაროვი, 64, პაპუჩა ზაქარიას ძე ლიონოზოვი, 65, არტემ ნონიას ძე თამაზოვი, 66, ნიკიტა სიდორის ძე შუბინი, 67, მიკირტუმ ზაქარიას ძე ხუდადოვი, 68, პეტრე ზაქარიას ძე სიმონოვი, 69 იაგორ ოსეფას ძე ხალათოვი, 70, სოლომონ ბოგიას ძე ყაზაროვი, 71, ალფანაქ-ოღლი ალი-იბრაჰიმ, 72, აბდულა-აბას-ოღლი, 73, ივანე არაქელას ძე ბაშინჯაღოვი. 74, არუთინ ნონიას ძე შიოევი, 75, ივანე არაქელას ძე ბადალოვი, 76, ზაქარია ავეტიქას ძე ყვითლიევი, 77, მაშადი-აბდულ-ბაჰირ-მაშადი-მირზა-ახმად-ოღლი, 78, ასლან ზაქარიას ძე ზაქაროვი, 79, არტემ მიხეილის ძე ვართანოვი, 80, ივანე ბრიგოლის ძე მირზაჯანოვი, 81, დავით პავლეს ძე დემუროვი, 82, მიხეილ იაკობის ძე ბაბანოვი, 73, სოლომონ ბაბრიელის ძე მიკირტუმოვი, 84, ბესარიონ შიოს ძე ჯავახიშვილი, 85, ისაკ პეტრეს ძე ბძელიშვილი 86, იაკობ ივანეს ძე ბოგოლოვი, 87, რადიონ ვასილის ძე ბარსკი, 88, მურად სოლომონის ძე სოლომონოვი, 89, ბრიგოლ არაქელას ძე ლონიევი, 90, ბადალ ოსეფას ძე დანდუროვი, 91, პეტრე ბიორგის ძე ჯაბანოვი, 92, ბევო დავითის ძე იორამოვი, 93, მიხეილ არუთინას ძე შალამოვი, 94, პაპა ბალუსტას ძე ბალუსტოვი, 95, აღალო დავითის ძე ლონიევი, 96, მათე ივანეს ძე ზერექიძე, 97, ასლან არტემას ძე შალამოვი, 98, ივანე ბრიგოლის ძე ისაიანცი, 99, ალექსანდრე ივანეს ძე ივანოვი, 100, ბრიგოლ არტემის ძე არარატოვი.

ტფილისის ქალაქის საზოგადო კრების ხმოვანების და მათი კანდიდატების სია.

პირველი რიგის ხმოვანები:

1) თ. ბრიგოლ დიმიტრის ძე ორბელიანი, 2) თ. ბიორგი რევაზის ძე ერისთავი, 3) თ. ერეკლე ბრუზინსკი, 4) თ. რევაზ ივანეს ძე ანდრონიკაშვილი, 5) თ. ივანე დავითის ძე ორბელიანი, 6) გენერალი ისრაფილ-ბეგ ედიგაროვი, 7) ნიკოლოზ ბესარიონის ძე ლოლობერიძე, 8) ნიკოლოზ ივანეს ძე პრიბილი, 9) ვახტანგ დიმიტრის ძე თულაშვილი, 10) თ. მიხეილ ბირთველის ძე თუმანოვი, 11) სოლომონ არტემის ძე ამიროვი, 12) ბრიგოლ იოსების ძე შანშიევი, 13) პლატონ აბელის ძე ბურგინბეგოვი, 14) თ. დავით ალექსანდრეს ძე სუმბათაშვილი, 15) თ. ივანე კოსტანტინეს ძე მუხრანსკი, 16) ივანე ნიკოლოზის ძე რეიტერი, 17) დიმიტრი ზაქარიას ძე ბაქრაძე, 18) ივანე ბიორგის ძე ზუბალოვი, 19) ნიკოლოზ ბიორგის ძე შაროევი, 20) თ. ზაქარია ბიორგის ძე ერისთავი, 21) მიხეილ ივანეს ძე სპიროვი, 22) სტეფანე ივანეს ხე ჯაყელი, 23) პავლე შამირას ძე ბეგლიაროვი, 24) თ. ნაპოლეონ ამატუნი, 25) ტიმოთე ნიკიტას ძე ბელოი.

ამათი კანდიდატები:

26) მიხეილ ივანეს ძე ყორღანოვი, 27) ბიორგი ივანეს ძე ხმელნიცკი, 28) ბაბრიელ კოსტანტინეს ძე ტკაჩოვი, 29) ბაბრიელ იასეს ძე სულხანიშვილი, 30 თ. ლუკა მელიქზადეს ძე ბებუთოვი, 31 ზაალ დავითის ძე ბარათაშვილი.

მეორე რიგის ხმოვანები.

1) სტატსკი სოვეტნიკი არტემ ივანეს ძე იოანესიანი, 2) სტატსკი სოვეტნიკი მიხეილ ბიორგის ძე ალიხანოვი, 3) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ბაბრიელ ივანეს ძე ტერ-მიქელოვი, 4) ნადვორნი სოვეტნიკი არტემ არტემის ძე ხარაზოვი, 5) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ნიკოლოზ იოსების ძე მირიმანოვი, 6) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ავეტიქ ბუღდანის ძე სვეჩნიკოვი, 7) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე იაგორ იაგორის ძე ფრიდონოვი, 8) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ალექსანდრე ივანეს ძე ფუღინოვი, 9) ნადვორნი სოვეტნიკი იაკობ პავლიაშვილი, 10) ნადვორნი სოვეტნიკი ბაბრიელ ხატისოვი, 11) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე თედორე ზალცმანი, 12) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ალექსანდრე ბაბანასოვი, 13) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ბრიგოლ სოლომონის ძე თამამშოვი, 14) სამსახურიდამ გამოსული პრაპორშჩიკი თომა თომას ძე ქეთხუდოვი, 15, ტიტულიარნი სოვეტნიკი მიხეილ ქრისტეფორეს ძე სუქიასოვი, 16) კოლეჟსკი ასესორი ალექსანდრე ლაზარეს ძე თაიროვი, 17) კოლეჟსკი სოვეტნიკი სტეფანე ვასილის ძე ძლიუჩაროვი, 18) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ნიკოლოზ ალექსის ძე ზაქარბეგოვი, 19) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ზაქარია დავითის ძე სარაჯიშვილი, 20) კოლეჟსკი სეკრეტარი ივანე იოსების ძე ბურგინბეგოვი, 21) ნადვორნი სოვეტნიკი იაგორ არტემის ძე ულამქაროვი, 22) კოლეჟსკი ასესორი სოლომონ ავეტის ძე ყაზაროვი, 23) გუბერსკი სეკრეტარი ედვიგ იაკობის ძე რაისი 24) გუბერსკი სეკრეტარი ვასილი ივანეს ძე სურგუნოვი, 25) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე სოლომონ მირონის ძე მირიმანოვი.

ამათი კანდიდატები:

26) კოლეჟსკი ასესორი ივანე სტეფანეს ძე ტერ-ოსეფიანცი, 27) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე სოლომონ მოსეს ძე ისტაჯანოვი, 28) კაპიტანი ალექსანდრე ტიხონის ძე ტრონოვი, 29) ნადვორნი სოვეტნიკი დიმიტრი სვიმონის ძე პაველოვი, 30, ტიტულიარნი სოვეტნიკი ბაბრიელ ტერ ასატუროვი, 31) შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე არტემ ბაბანასოვი, 32) კოლეჟსკი რეგისტრატორი ეჯუბ ბაბრიელის ძე ეჯუბოვი.

მესამე რიგის ხმოვანები.

1) ივანე ამირალოვი, 2) აბრაამ ბაბანოვი, 3) ისაკ წოვიანოვი, 4) ავეტიქ იშხანოვი, 5) ასატურ ხალათოვი, 6) სტეფანე ბუღდანოვი, 7) აკობ მიქელოვი, 8) ისაკ თანდოევი, 9) ბიორგი ყარაჯოვი, 10) ბრიგოლ შოოევი, 11) ალექსი ჯანჯულაზოვი, 12) ავთანდილ კუკუჯანოვი, 13) იაგორ ჩაიგეშტოვი, 14) იაკობ ტერ-უაზაროვი, 15) ტიმოთე ნაუმენკო, 16) ყარამან ახნაზაროვი, 17) მიხეილ ტერ-მელიქსეთოვი, 18) ხეჩო მაკაროვი, 19) ივანე ნაზაროვი, 20) იოლან ფრიდრიხ მადერი, 21) იაგორ შახ-ნაზაროვი, 22) ივანე შანშიევი, 23) პეტრუს ტერ-პეტრუსოვი, 24) შაქარ მირიმანოვი, 25) ივანე ალიხანოვი.

ამათი კანდიდატები:

26) ბრიგოლ ყანდურალოვი, 27) სტეფანე მებურნუთოვი, 28) პეტრე ამბარცუმოვი, 29) მიხეილ კაპანაძე, 30) იოაკიმ აფრიამოვი 31) სოლომონ რამაზოვი, 32) ივანე ტაიბლე.

მეოთხე რიგის ხმოვანები.

1) ივანე სტრახოვი, 2) კონია მარკოზოვი, 3) ივანე ფარუხოვი, 4) სერგეი პეტრუსოვი, 5) იაგორ დემუროვი, 6) ქრისტიან რეიმ, 7) მირზა დავიდოვი, 8) აკოფ ბულბაროვი, 9) ოსებ სანთრუსოვი, 10, ივანე ზალცმანი, 11) მიხეილ ბოზალოვი, 12) ივანე ქამოევი, 13) დავით ტერ-ნიკოლოსოვი 14) ონან სკანდაროვი, 15) მაქარ მარკუზოვი, 16) ბრიგორი ლელფ-ბოტ, 17) ბოტლიბ მადერი, 18) არზუმან შახნაზაროვი, 19) ალალო ალადათოვი, 20) ივანე ალიბეგოვი, 21) ალექსანდრე ხარიტონოვი, 22) მიხეილ საათსაზოვი, 23) ივანე შაიანცი, 24) იაკობ ხეჩიკოვი, 25) მიხეილ ხუდადოვი.

ამათი კანდიდატები:

26) სოლომონ მიკირტუმოვი, 27) ნიკიტა შუბინი, 28) პეტრე ჩიგიანოვი, 29) სოლომონ ყაზაროვი, 30) აბდულა—აშბასოღლი, 31) დარჩო საიფოვი, 32) ნუხიმ ლაქსინი.

სია პირებისა, რომელნიც ქალაქის მცხოვრებლებისაგან არიან ამოჩრეულნი სხვა და სხვა თანამდებობაებზედ და მთავრობისაგან დამტკიცებულნი არიან ამ თანამდებობაებში.

I. ქალაქის საზოგადოების სამმართველოში.

თანამდებობაში დამტკიცებულნი არიან: ა, ქალაქის თავათ: სამსახურიდამ გადამდგარი გენერალ-მაიორი ერემია იაგორის ძე არწრუნი; ამის კანდიდატათ—სტატსკი სოვეტნიკი თავადი მიხეილ ბებუთოვი.

ბ, ბამგე საქალაქო მმართველობის წევრებათ. (Члены Распорядительнаго Городскаго Правленія).

ქალაქის მცხოვრებლების პირველის რიგიდამ—წევრებათ: 1, ნიკოლოზ ბიორგის ძე ზუბალოვი და 2, ალექსანდრე ნიკოლოზის ძე ონიკოვი; ამათ კანდიდატებათ: 1, ტიმოთე ნიკიტას ძე ბელოი და 2, ვასილი მაქსიმეს ძე ქუშჩევსკი. ქალაქის მცხოვრებლების მეორე რიგიდამ—წევრებათ: 1, ტიტულიარნი სოვეტნიკი მიხეილ შადინოვი და 2, შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ალექსანდრე ბრიგოლის ძე ბაბანასოვი; ამათ კანდიდატებათ: 1, სამსახურიდამ გადამდგარი თომა ქეთხუდოვი და 2, კოლეჟსკი სოვეტნიკი სტეფანე ძლუჩაროვი. ქალაქის მცხოვრებლების მესამე რიგიდამ—წევრებათ: 1, ზაქარია ნარიმანოვი და 2, სოლომონ შაბუროვი; ამათ კანდიდატებათ: 1, ავთანდილ ქუკუჯანოვი და 2, მოსე მირიმანოვი. ქალაქის მცხოვრებლების მეოთხე რიგიდამ,—წევრებათ: 1, სოლომონ შოლკოვი და 2, ოჰანეზ მარქაროვი; ამათ კანდიდატებათ; 1, თომა პეპინოვი და 2, ივანე შეანგულოვი.

გ, საკვარტირო კამმისიის დეპუტატებათ.

ქალაქის მცხოვრებლების პირველის რიგიდამ—დეპუტატებათ; 1, გენერალი ქვიატკოვსკი და 2, პოლკოვნიკი ივანე ბუჭყიაშვილი; ამათ კანდიდატებათ: 1, თ. იოსებ არღუთინსკი და 2, სვიმონ ბიორგის ძე ზუბალოვი. ქალაქის მცხოვრებლების მეორე რიგიდამ—დეპუტატებათ: 1, ალექსანდრე შადინოვი და 2, არტემ ბაბანასოვი; ამათ კანდიდატებათ; 1, იაკობ ბაბანასოვი და 2, ტიტულიარნი სოვეტნიკი იოსებ ნაზარბეგოვი. ქალაქის მცხოვრებლების მესამე რიგიდამ—დეპუტატებათ: 1, ბრიგოლ მიკირტუმოვი და 2, ავეტიქ თარხანოვი; ამათ კანდიდატებათ: 1, სოსია მანთაშოვი და 2, იოსებ ხერუმოვი.

დ, ქალაქის საობლო აპეკის წევრებათ.

1, კოლეჟსკი ასესორი ვასილ ვართანოვი და 2, ტიტულიარნი სოვეტნიკი ბაბრიელ ტერ-ასატუროვი. ამათ კანდიდატებათ: 1, შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე დავით ფორაქაშვილი და 2, შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე სტეფანე იზმიროვი.

ე, კეთილსვინიდისიან ნაფიც მოწმებათ, რომელნიც უნდა დაესწრონ მამულის საპუბლიკო აწერის დროს. (Присяжные добросовѣстные свидѣтели при публичной описи имѣній).

1, მოქალაქე ალექსანდრე წოვიანოვი, 2, სამსახურიდამ გადამდგარი შტაბს კაპიტანი ბალრიბეგ ბასტამოვი და 3, მოქალაქე შარაქ დედუკოვი. ამათ კანდიდატებათ: 1, ტიტულიარნი სოვეტნიკი ასლან მანუჩაროვი, 2, მოქალაქე ბიორგი დიდაროვი და 3, სამსახურიდამ გადამდგარი პოდპოლკოვნიკი ზაქარია ბაბაშვილი.

ვ, ნაფიც საქალაქო დამფასებლებათ. (Присяжные городскіе оцѣнщики).

1, მოქალაქე იოსებ ონანოვი, 2, შთამომაღლობითი საპატიო მოქალაქე ილარიონ ფორაქაშვილი და 3, შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ნიკოლოზ ბაბრიელის ძე შადინოვი. ამათ კანდიდატებათ: 1, მოქალაქე იოსებ ყაზაროვი, 2, შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ლუარსაბ ყუზანოვი და 3, აზნაური ივანე იოსების ძე ყორღანოვი.

ზ, სააუქციონო კამერის გამგებლად. (Управляющій Аукціонною Камерою)

დოქტორი სტეფანე ბასტამოვი. ამის კანდიდატათ—კოლეჟსკი ასესორი ბრიგოლ მირიმანოვი.

Თ, აუქციონისტებათ.

1, მოქალაქე სვიმონ ზარგაროვი და 2, მოქალაქე ისაკ ბძელიშვილი. ამათ კანდიდატებათ: 1, პეტრე ჯაბანოვი და შაქარ შაქაროვი.

თ, მესამე რიგისა საუწყებო უფროსათ. (Сословный старшина III-яго разряда).

მოქალაქე ნიკოლოზ ალადათოვი.

ი, პირველის საუწყებო სამმართველოს წევრებათ. (Члены первой сословной управы).

1, სოლომონ საათსაზოვი, 2, მიხეილ ვართანოვი, 3, სარქის ეგანოვი, 4, სტეფანე სტეფანოვი, 5, ბასპარ სააკოვი და 6, ბრიგოლ ქონიევი. ამათ კანდიდატებათ: 1, ვასილი სტრელკოვი, 2, იაგორ ასლანოვი, 3, ნიკიტა ვარონინი, 4, დანიელ ზალცმანი, 5, ალოზ ქვეზერელი და 6, ლენრიხ ქოტრინი.

კ, პირველის საუწყებო სამმართველოს გზირებათ (Старосты при первой сословной управѣ).

1, ქარლო ქრისტიან ქუგლერი, 2, პოლოს ავალოვი, 3, ბრიგოლ შარიმანოვი და 4, მიხეილ ლაზარევი. ამათ კანდიდატებათ: 1, ივანე პაროშინი, 2, ავეტიქ წატუროვი; 3, ასატურ ფანუზოვი და 4, დიმიტრი ახმადაშვილი.

ლ, მეოთხე რიგის საუწყებო უფროსათ. (Сословный старшина IV-го разряда).

ვასილ ულამქაროვი. ამის კანდიდატათ: ბაბო ავეტისოვი.

მ, მეორე საუწყებო სამმართველოს წევრებათ. (Члены второй Сословной управы.)

1, ბეურქ ტერ-აფრიამოვი, 2, იაგორ ფულინოვი, 3, ბიორგი სარაჯოვი 4, დავით დემუროვი, 5, ზაქარია ქრეტუაშვილი და 6, ივანე აზიზოვი. ამათ კანდიდატებათ: 1, სოლომონ მურადოვი, 2, მიხეილ ბაბალოვი, 3, არტემ ბურჯიაშვილი, 4, ზაქარია ქუტლიევი, 5, ასლან დანდუროვი და 6, ასლან წოვიანოვი.

ნ, მეორე საუწყებო სამმართველოგზირებათ старосты при второй сословной управѣ).

1, ისაკ ბოიახჩოვი, 2, ხეჩო ოსიფოვი, 3, ივანე ტერ-ნიკოლოსოვი და 4, მიხეილ მერაბოვი. ამათ კანდიდატებათ: 1. ისაი ტერ-მურადოვი, 2, არტემ თამაზოვი, 3, მათე ზარექიძე და 4, ალალო ლონიევი.

II. სხვა დაწესებულებაების გასამგებლოში დამტკიცებულნი არიან.

ა, ზაკავკასიის პრიკაზში.

დირექტორათ: მოქალაქე როსტომ სუმბათოვი. ამის კანდიდატათ: შთამომავლობით საპატიო მოქალაქე ლუარსაბ ქეთხუდოვი.

ბ, ტფილისის სისხლის სამართლის და სამოქალაქო სამჯავროს პალატაში. (Тифлисская Палата Уголовнаго и Гражданскаго Суда.)

მდივანბეგათ: შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ნიკოლოზ ზაქარბეგოვი. ამის კანდიდატათ: პრაპორშჩიკი სვიმონ ალადათოვი.

გ, ტფილისის საკომერციო სამჯავროში. (Тифлисскій Коммерческій Судъ).

წევრებათ: 1, თ. ნაპოლეონ ამატუნი, 2, შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე იაგორ ფრიდონოვი, და 3, კოლეჟსკი ასესორი არტემ შახაზიზოვი. ამათ კანდიდატებათ: 1, შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ალექსანდრე შადინოვი, 2, შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე ბრიგოლ თამამშოვი და 3, კოლეჟსკი რეგისტრატორი ეჯუბ ეჯუბოვი.

ნაფიცის მზრუნველების კანდიდატები ამავე სამსჯავროში. (Кандидаты въ присяжные попечители при коммѣрческомъ Судѣ.)

1, სტეფანე მილრინოვი, 2, ზურაბ აირაპეტოვი, 3, თომა ციციკოვი, 4, მანუკ ქათანიანცი და 5, ბაბო ბარდიშოვი.

დ, ტფილისის საქალაქო პოლიციაში

დეპუტატებათ: 1, მოქალაქე ივანე ფარუხოვი 2. შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქე პეტრე ბაბანასოვი. ამათ კანდიდატებ თ: 1, შთამომავლობითი საპატიო მოქალაქ ზურაბ ნაზაროვი და 2, მოქალაქე სტეფან ბარხუდაროვი.

მ, ტფილისის უეზდის სამსჯავროში (Тифлисскій Уѣздный Судъ).

მდივანბეგი: კოლეჟსკი სეკრეტარი ალექსანდრე შახაზიზოვი. ამის კანდიდატათ: მოქალაქე პეტრუს ტერ-პეტრუსოვი.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 23-го декабря 1866 г. ს. მელიქიშვილის და კომპ. სტამბაში. რედაქტორი ბ. წერეთელი. გამომცემელი ს. მელიქიშვილი.